

Avrupa Birliği'nin Yumuşak Güç Kullanımı ve Diğer Ülkeler Üzerindeki Olumlu Etkisi

Yrd. Doç. Dr. Ayhan Nuri YILMAZ

Düzce Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Sigortacılık ve Sosyal Güvenlik Bölümü
ayhannuriyilmaz@duzce.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Gökmen KILIÇOĞLU

Düzce Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
gokmenkilicoglu@duzce.edu.tr

Özet: *Bu çalışmanın amacı, supranasyonal bir yapı olan ve ulus devletler gibi gücünü askeri sahadan ziyade iktisadi sahada gösteren Avrupa Birliği'nin özenilen ve cezbeden bu istisnai yapısını oluşturmasındaki yumuşak güç etkisini incelemektir. Bunu ortaya koyarken AB'nin bir bütün olarak faaliyetleri incelenmiş ve değerlendirilmiş yanısıra AB'nin 4 büyükleri olan Almanya, Birleşik Krallık, Fransa ve İtalya'nın da yumuşak güç faaliyetlerine değinilmiştir. Uzunca bir süredir aday ülke statüsündeki Türkiye'nin bu faaliyetlerden etkilendiğini bilmekteyiz. Bu yüzden bu çalışmanın AB-Türkiye arasındaki ilişkilerin yumuşak güç ve kamu diplomasisi yönüne ışık tutacağını düşünmekteyiz. Yine de Türkiye'nin AB ve AB ülkeleri üzerindeki yumuşak güç etkisinin değerlendirilmesi başka bir çalışmaya bırakılmıştır.*

Anahtar kelimeler: *Avrupa Birliği, Yumuşak Güç Kullanımı, Kamu Diplomasisi, AB Genişlemesi, AB Komşuluk Politikaları, Kopenhag Kriterleri, AB 4 Büyükler*

The European Union's Use of Soft Power and Its Positive Impacts Over Other Countries

Abstract: *The purpose of this paper is to examine the impact of the soft power in the European Union's formation of such an elaborated and attractive exceptional structure, which is a supranational structure and unlike nation states, shows its power in the economic field rather than military one. While putting this forth, the activities of the EU as a whole have been examined and assessed; additionally, the soft power operations of the 4 major countries of the EU, Germany, United Kingdom, France and Italy, have been referred. We know that Turkey as a candidate country for a long time have been influenced by these activities. Therefore, we believe that this paper will set light to the EU-Turkey relations in terms of soft power and public diplomacy. However, the assessment of the impact of soft power of Turkey over the EU and EU countries will be the subject of another study.*

Key Words: *European Union, Use of Soft Power, Public Diplomacy, EU Enlargement, EU Neighbouring Policies, Copenhagen Criteria, EU4-Major Countries*

GİRİŞ

Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran 1957 tarihli Roma Anlaşmasının önsözünde yer aldığı üzere Topluluğun kuruluş ilkeleri arasında “Avrupa halkları arasında hiç olmadığı kadar yakın temellerin oluşturulması, Avrupa’yı bölen engellerin ortadan kaldırılması amacıyla ortak hareket ederek ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişmelerinin sağlanması, istikrarlı genişleme için dengeli ticaret ve adil rekabetin önündeki engellerin kaldırılması, Avrupa’daki bölgeler arası farklılıkların azaltılması sayesinde ülkelerin ekonomileri arasındaki birliğin güçlendirilmesi, ülkelerin kaynaklarının biraraya getirilmesi ile barışın korunması ve güçlendirilmesi” sayılmıştır (Eur-Lex, 2010). Bu ulusüstü (supranasyonal) yapı aynı zamanda daha önce benzeri olmayan bir entegrasyonu da gündemimize sokarak ulus devletlerin yetkilileri devrettiği ilginç yapısı ile bir çekim merkezi de oluşturmuştur. Bu entegrasyonda her ne kadar ekonominin ve ortak pazarın avantajları öncelikli yer alsa da beraberinde bir yumuşak güç etkisi de oluşmuştur.

Sonradan Avrupa Birliği (AB) adını alacak olan Topluluk, Amerika Birleşik Devletleri’nin (ABD) aksine, eşitliğe odaklı ve kaynaşmış toplumsal yapısı, ve Avrupa halklarının birliği için çalışan, çevreci, barışı sağlamaya ve korumaya çalışan ve bu nedenle de uluslararası anlaşmazlıkların çok taraflı katılım ve diplomasi ile çözülmesinde gösterdiği kararlı tutum ile önce Türkiye, ardından Doğu ve Merkezi Avrupa Ülkeleri ve bu ülkelerin Birliğe üye olmalarının ardından Ukrayna ve Gürcistan için bir cazibe merkezi haline gelmiştir (Smith, 2006). Diğer taraftan coğrafi olarak Birliğe üye olmaları mümkün olmayan daha az gelişmiş ülkeler de AB ile kalkınma alanında işbirliği yapmak ve ayrıca Avrupa pazarına ulaşmak istemiştir. “AB’nin çekim gücü 1973’ten 2013’e kadar gerçekleştirilen genişleme aşamalarına yol açmış; hâlihazırda aday ülke statüsüne sahip Türkiye, Makedonya ve Karadağ ile potansiyel aday ülkeler olan Arnavutluk, Bosna-Hersek, Sırbistan ve Kosova ile genişlemenin devam edebileceğini göstermiştir” (Ferreira-Pereira, 2012:298). Eski sosyalist ülkeler Birliğe tam üye olabilmek ve AB’nin temel değerleri olan ekonomik büyüme ve refah, demokrasi, hukuk kurallarına bağlılık ve insan haklarına ilişkin norm, standart ve koşullarını kabul etmeye istekli olmuşlardır. Ardından, AB tüm Orta Avrupa ülkeleri ile üç Baltık ülkesi ile de katılım sürecini tamamlamıştır. “Cazibe, reformları gerçekleştirmek için istek ve kararlılık, adalet ve güvenirlilik AB’ye katılım süreci için gerekli unsurlardır” (Volten, 2016:93).

Soğuk Savaşın sona ermesinden itibaren hürriyet, hukuka bağlılık, serbest piyasa ekonomisi, demokrasi, insan hakları ve temel özgürlüklerin Avrupa kıtasında yaygınlaştırılması AB politikalarının temelidir (Kodakçı, 2004). AB en başarılı politikası olan genişleme sayesinde temel değerlerini ve refahını sınırlarındaki ülkelere genişletmektedir. Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinin Birliğe katılımı AB’nin Avrupa’ya istikrar getirerek dünya barışına yapmış olduğu büyük bir katkıdır ve genişleme politikası üye ülkelerin Birliğin temel kuruluş

ilkeleri altında birleşmeleri amacıyla Birliğin kullandığı önemli bir dış politika aracıdır (Trombetta, 2012).

Bu çerçevede, AB henüz Doğu ve Merkezi Avrupa ülkeleri Birliğe üye değilken sahip olduğu çekim gücü ve ekonomik ve teknik yardım araçları ile 1989 yılından itibaren bir demokratikleşme süreci başlatmıştır (Yılmaz, 2008:192). Bu tarihten itibaren gerçekleşen AB genişlemelerinde en önemli kriter, aday ülkenin demokrasi ile yönetilmesi ve Birliğin zorunlu tuttuğu demokratik reformları gerçekleştirmesi olup, 1993 yılında Kopenhag kriterleri¹ ile AB demokrasi, insan hakları ve temel özgürlüklerin korunmasını Birliğe katılım öncesi karşılanması gereken koşullar olarak belirlemiştir. Kuşkusuz bu değişimde eski demir perde ülkeleri olan doğu Avrupa ülkelerinin birliğin genişleme alanına girmesi etkili olmuştur. Üyelik, aday ülkenin demokrasinin olmazsa olmaz unsurları olan siyasi istikrar, hukuk düzeni, insan haklarına saygı ve azınlıkların korunması koşullarının karşılanmasına bağlanmıştır. Yani AB yeni üyeleri bünyesine sorunsuz bir şekilde katıp derinleşebilmek için tam üyelik karşılığında aday ülkelere zorunlu kriterlerini yerine getirmesini istemektedir.

“AB'nin hem müreffeh bir bölgesel topluluk hem de güçlü bir uluslararası ekonomik aktör olması sosyoekonomik bir çekim gücü yaratmakta ve bu çekim gücünü Batı Avrupa'da elli seneden uzun bir süredir savaş yaşamayan Birliğin temel aldığı demokrasi, barışın korunması ve insan hakları saygı gibi prensipler güçlendirmektedir” (Ferreira-Pereira, 2012:298).

Bu çalışmada AB'nin yumuşak gücünün ortaya çıkışı, Birliğin dört büyükleri olarak anılan İngiltere, Almanya, Fransa ve İtalya'nın yanı sıra yumuşak güç kullanımında linguistik ve kültürel avantajlara sahip İspanya'nın kamu diplomasisi ve yumuşak güç kullanımına yaklaşımları ve AB'nin yumuşak gücünün diğer ülkeler üzerindeki olumlu etkisi yakın geçmişten örneklerle kapsamlı olarak incelenmiştir. Bu amaçla öncelikle kamu diplomasisinin tarihçesi ve uluslararası ilişkilerdeki sert güç/yumuşak güç kavramları ele alınmış olup, AB'ye aday ülke olması nedeniyle Türkiye'ye de ayrıca önem verilmiştir. Yine de Türkiye'nin AB üzerindeki yumuşak güç etkisi bu çalışmanın dışında bırakılmıştır.

1. ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE KAMU DİPLOMASİSİ ve GÜÇ KAVRAMLARI

Uluslararası ilişkilerde güç sert güç ve yumuşak güç (çekim gücü) olarak ikiye ayrılmaktadır. Sert güç askeri müdahale veya ekonomik baskı/yardım şeklinde uygulanabilir. Bir ülkenin dış politikada ulaşmak istediği hedeflere diğer ülkeler

¹ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/accession_criteria_copenhagen.html

üzerinde baskı uygulamadan onları ikna ederek ulaşabilmesi ise yumuşak güç olarak tanımlanmaktadır (Şener, 2014).

“Bir şey yapabilme, diğerlerini kontrol etme ve onlara yapmak istemedikleri bir şeyi yaptırma kabiliyeti olarak ifade edilebilecek olan güç kelimesi, uluslararası hukukta önceleri belirli kaynaklara sahip olmakla ilişkilendirilerek nüfusa, toprağa, doğal kaynaklara, ekonomik büyüklüğe, askeri güce ve siyasi istikrara sahip olmak” olarak tanımlanmaktaydı (Nye, 1990:154). Bu çerçevede, ülkeler arasındaki savaşı, barışı, sınır ihtilafları, uluslararası ticaret kurallarının belirlenmesi ve uluslararası taşımacılık giriyordu. Ancak, küreselleşen ve teknoloji ve iletişim ağlarıyla örülen dünyada artık teknoloji, eğitim, ekonomik kalkınma uluslararası gücü tarif ettiği için askeri güç, nüfus, toprakların büyüklüğü veya doğal kaynaklar göreceli olarak geri planda kalmıştır. Geleneksel diplomasi yerini, ülkelerin dış politika amaçlarını barışçıl bir şekilde elde etmek için uluslararası kamuoyu oluşturmak amacıyla sivil toplum örgütleri ve çok uluslu şirketlerin de dâhil olduğu tüm aktörleri kendi çıkarları için kullanma becerisini ve tüm iletişim kanallarını içeren strateji ve faaliyetlerini kapsayan kamu diplomasisine bırakmıştır. Kamu diplomasisi yeni bir kavram olmayıp, propaganda, ulus markalama ve imaj oluşturulması antik çağlara kadar gitmekte; Antik Yunan ve Bizans İmparatorluğunda yürütüldüğü anlaşılmakta, hatta İncil’de bile geçmektedir (Melissen, 2005:3). Daha yakın tarihten ise ikinci Dünya Savaşı sırasında radyonun propaganda amacıyla kullanılması; Soğuk Savaş sırasında ise ABD’nin Rock’n Roll, Hollywood filmleri, Blue Jeans ve Coca Cola’yı sosyalist ülkelere kendi yaşam tarzını sızdırmak için kullanarak başarılı olması örnek olarak verilebilir.

Ülkeler uluslarına marka oluşturmak için yürüttükleri kamu diplomasisi aracılığıyla kendilerini dünya çapında tanıtmak istediklerinden uluslararası topluma iletecekleri fikirler, kavramlar, görüntüler ve sözler yani her türlü iletişim kanalını kullanarak sunarlar (Nirwandy ve diğ., 2014). Ülke markası oluşturmanın amacı uluslararası kabul görmek ve dış politika hedeflerine ulaşabilmektir. Bu çerçevede, ülke markası devletlere müzakerelerde kontrol gücü ve güçlü bir ekonomiye sahip olmalarını kolaylaştırmakta veya ülkenin kültürüne vurgu yaparak gelen turist sayısını bile artırmaktadır.

Günümüzde ülkelerin evrensel kültür, ülke değerleri ve uluslararası kuruluşlar gibi araçlarla güç elde etmesini mümkün olduğundan, artık doğal kaynaklara değil bilgiye ilk sahip olanlar güce de sahip olmaktadır. Önemli husus, bilgiye ilk ulaşan ülkeler arasında olabilecek kadar esnek ve yeni bilgiyi işleyebilecek kapasiteye sahip olmaktır. Benzer şekilde gelişen iletişim araçları da tüm dünyayı birbirine bağlamakta, bilgiye hızlı ve anında erişmeye imkân sağlamaktadır. Diğer taraftan, ülkeler ticari, güvenlik veya finansal açılardan günümüzde birbirlerine sıkı bağlarla bağlı olduğundan, bir ülke kendisiyle ticari ilişkileri bulunan veya aynı bölgede bulunan diğer ülkelerin ekonomik ve siyasi

açından istikrarlı ve güvenli olmasını tercih etmektedir. Ayrıca, büyük ülkeler askeri güç kullanmanın maliyetine ve uluslararası toplumun tepkilerine maruz kalmamak için çok uluslu şirketleri ve küçük devletleri kullanarak amaçlarına ulaşmayı tercih etmektedirler. Bu bağlamda, yumuşak güce sahip ülkeler diğer ülkelerle arasındaki ekonomik bağımlılığı, uluslararası şirketlerinin faaliyetlerini, zayıf ülkelerdeki milliyetçi duyguları ve teknolojinin yaygınlaşmasını kullanmakta ve gerektiği zaman uluslararası gündemi ustalıkla değiştirmektedir.

Devletlerin askeri veya ekonomik baskı kullanmak yerine diğer ülkelerdeki yabancı kamuoylarının desteğinin sağlanmasına yönelik faaliyette bulunarak menfaatlerini elde etmeleri olarak tanımlanabilen kamu diplomasisi uluslararası ilişkilere farklı ve daha kapsamlı bir boyut kazandırmıştır ve yumuşak gücün en önemli unsurlarından birisi olarak kabul edilmektedir (Nye, 1990). Örneğin, uluslararası büyük şirketlerin sahip oldukları güç sadece ekonomik kaynaklara sahip olmaları ve bazı büyük uluslararası şirketlerin yıllık satışlarının pek çok devletin gayri safi milli hasılasından fazla olması değildir. Bazı ülkelerin uluslararası şirketleri o ülkenin dış politika amaçlarına ulaşmasında diğer ülkelerin uluslararası şirketlerinden daha etkili rol oynayabilmektedirler. Bu çerçevede, “Orta Doğu’nun siyasi ve sosyoekonomik durumunun dış mütesebbiblerine bakarken büyük devletlerin yanına uluslararası dini gruplar ve terörist örgütler ile birlikte petrol şirketlerini de dâhil etmek uygun olacaktır” (Nye, 1990:157).

“Bir ülkenin diğer ülkelere istediğini yaptırma veya onların yapmak istedikleri şeyi etkileme kapasitesi olarak tanımlanabilen yumuşak gücün kaynağı ideoloji, kültür veya uluslararası örgütler olmaktadır” (Nye, 1990:166). Örneğin ABD 2003 Irak Savaşından dolayı yitirdiği itibarı diğer hükümetleri, halkları ve toplumda söz sahibi kişileri etkilemeye çalışarak kazanmaya çalışmaktadır. Benzer şekilde soykırım gibi kötü mazisi bulunan Almanya gibi ülkeler de olumsuz ülke imajlarını yabancı halklar nezdinde düzeltmek için yumuşak güç kullanmaktadır. Esasen, 11 Eylül olaylarından sonra ülkeler kamu diplomasisine daha fazla ağırlık vermeye başlamış ve hükümetler yerine diğer ülkelerin halkları ile iletişim kurmak için yumuşak güç kullanmayı tercih etmeye başlamışlardır (Nye, 2008:95). Yumuşak gücün kullanılması uygulayan ülkeyi sert gücün maliyetinden ve uluslararası arenada diğer ülkelerin tepkilerine maruz kalmaktan kurtarmaktadır. Fakat sert gücün elde edeceği kazanımlar sınırlı olduğu gibi yumuşak gücün etkisi de sınırlıdır. Çoğunlukla yumuşak güç demokrasinin teşvik edilmesi ve insan haklarının korunması gibi konularda daha etkili olmakta ve büyük ülkeler terörizm veya nükleer faaliyetlerin önlenmesi gibi konularda yumuşak ve sert gücü birarada kullanarak sonuç alabilmektedirler (Nye, 2009).

Eğer bir ülke kendi gücünü kullanırken bunun haklı sebeplere dayandığı hususunda diğer ülkeleri ikna edebilirse bu durumda istediği şeylere ulaşırken çok daha az dirençle karşılaşacaktır. Ülkelerin bir diğer ülkenin gücünü meşru

olarak görmesinin nedeni ise yumuşak güce sahip ülkenin kültürü, değerleri veya ideolojisi ile çekim merkezi olmasından kaynaklanabileceği gibi, o ülkenin kendi yaşam tarzına uygun kuralları uluslararası norm olarak kabul ettirmesi veya desteklediği uluslararası örgütler sayesinde uluslararası platformda kural belirleyici olmasından kaynaklabilmektedir. Örneğin, Soğuk Savaş esnasında Sovyetler Birliği, ideolojisi ile bir araya getirdiği diğer sosyalist ülkeleri başarıyla güdümüne almıştır.

Kamu diplomasisi geleneksel diplomasiden yöntem ve araçları açısından farklı olmakla birlikte yeni bir kavram olmayıp, propaganda, imaj geliştirilmesi ve ulus markalama gibi faaliyetler Antik Yunan ve Roma'ya kadar uzanmaktadır. Daha yakın tarihten ise ikinci Dünya Savaşı sırasında radyonun propaganda amacıyla kullanılması; Soğuk Savaş sırasında ise ABD'nin Rock'n Roll, Hollywood filmleri, Blue Jeans ve Coca Cola'yı sosyalist ülkelere kendi yaşam tarzını sızdırmak için kullanarak başarılı olması buna örnek olarak verilebilir.

Kamu diplomasisinde yabancı ülke kamuoyu ile karşılıklı ve kamuoyu araştırmalarına dayanan stratejik bir iletişim kurulması halinde kamu diplomasisi uygulayan ülkenin mesajlarının doğru anlaşılmasının yanı sıra orta ve uzun vadede başarılı olma ihtimalinin arttığı düşünülmektedir. (Oktay, 2012).

2. AVRUPA BİRLİĞİ VE BİRLİĞİN DÖRT BÜYÜKLERİ (İNGİLTERE, ALMANYA, FRANSA VE İTALYA) İLE İSPANYA'NIN YUMUŞAK GÜÇ VE KAMU POLİTİKASI UYGULAMALARI

2.1 AVRUPA BİRLİĞİNİN YUMUŞAK GÜÇ VE KAMU POLİTİKASI UYGULAMALARI

İnsan hakları, barış ve demokrasi AB'nin kuruluşundan bu yana genişleme politikalarında kullandığı araçlardan olmuştur. Genişleme fikrinin ortaya çıkması ile insan haklarına saygı, demokrasinin teşvik edilmesi ve barışın korunması adına bu araçların kullanılması AB'nin dış politikadaki en öncelikli hedefleri haline getirilmiş ve AB barışı korumakta ve kural koymakta kararlı bir küresel güç olarak belirmeye başlamıştır (Ferreira-Pereira, 2012). "Avrupa Birliği hem söylemlerinde hem de mevzuatında yumuşak güç kavramına 1999 yılından beri yer vermekte" (Kavaliunaite, 2011:231) olup söz konusu kavram Birliğin kendine özgü niteliklerini ve uluslararası ilişkilerdeki rolünü yansıtmaktadır. Yumuşak güç AB'nin dış politikasını belirlemek, uluslararası riskleri yönetmek, dış etkisini güçlendirmek, barışı korumak ve güvenliği sağlamakta kullandığı önemli bir araç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durumun içsel etkisinin birlik üyesi ülkelerdeki vatandaşlar için gurur duygusu uyandırırken dışardakilere de hayranlık ve cezbedicilik olarak yansıdığı dahi söylenebilir zira AB yetkililerin söylemlerinde bu etkiler koalylıkla farkedilebilir.

AB uluslararası arenada nüfuzunu kullanırken yumuşak gücünü büyük ölçüde kalkınma ve dış yardımları vasıtasıyla göstermektedir. Avrupa'nın kültürel zenginliği ve farklılıkları onun dünyadaki rolünü ve etkisini belirlemekte ve AB sadece ekonomik bir birlik ve ticari bir güç değil, aynı zamanda daha önce benzeri görülmemiş ve çok başarılı bir kültürel ve sosyal proje olarak kabul edilmektedir (Kavaliunaite, 2011:241). Bu nedenle, insan haklarına saygı, hoşgörü, ifade özgürlüğü, farklılıklara saygı ve kültürler arası diyalog gibi değer ve normlarından kaynaklanan yumuşak gücü sayesinde dünyanın geri kalanına da örnek model olmaya çalışması zor olmamaktadır. Kuşkusuz bu mevcut imajın ve kullanılan araçların tesadüfi olmadığını ve hem ikinci dünya savaşı sonrası özel koşullarının hem de askeri ve siyasi gücünü yitiren Avrupalı devletlerin hegemonyalarını sürdürmek için çağın koşullarına gayet iyi uyan evrensel değerlerle hareket etmek durumunda kaldıklarını da göz ardı etmemeliyiz.

Yumuşak güç terimi ilk kez 1990 yılında siyaset bilimcisi Nye tarafından ABD'nin güç veya teşvik yöntemlerini (sopa/havuç) kullanmaksızın çekim gücüne dayanan uygulamaları sayesinde sahip olduğu etkiyi tarif etmek için kullanılmıştır. Bununla birlikte, Nye Avrupa ülkelerini ve AB'yi de yumuşak güç kullanma açısından ABD'nin en yakın rakipleri olarak tanımlamıştır (Smith, 2014). Benzersiz bir iktisadi bütünleşme ve siyasi sistem olan AB kendine özgü yumuşak güç kaynaklarına sahiptir ve üye devletleri arasındaki yüksek derecede kuramsallaştırılan ilişkiler tüm kıtadaki uluslararası ilişkileri de esaslı bir şekilde değiştirmiştir. AB dünyanın geri kalanı için güçlü bir modeldir. Komşu ülkelerin çoğu onu dengelemek ya da direnmek yerine AB'ye katılmayı arzu etmekte ve diğer bölgesel örgütler de ona benzemeye çalışmaktadır (Smith, 2014). Bu özendirici tavrın en ilginç 1987 yılında bir Afrika ülkesi olan Fas'ın üyelik başvurusu ile yaşanmıştır. Başvuru her ne kadar Fas'ın Avrupa'nın coğrafi, siyasi sınırları içerisinde yer almadığı gerekçesi ile reddedilmiş olsa da bu yumuşak güç etkisinin cezbediciliğine güzel bir örnektir. Nitekim günümüzde Balkanlardaki üye olmayan bütün ülkeler AB üyeliği sürecinde aday veya potansiyel üye² statüsündedirler. Birliğin başarılı bir model olarak görülmesi dünyanın başka yerlerinde benzer ortaklık çabaları için faaliyetlere de ilham kaynağı olmasını sağlamıştır. Bu bağlamda Larin Amerika'da LAFTA ile başlayan ve bugün MERCASUR ile devam eden bölgesel entegrasyon sürecinde AB'nin ciddi bir etkiye sahip olduğu inkar edilemez. AB'nin uluslararası arenada uluslararası hukuk ve çok taraflı katılıma dayanan dış politikasının yarattığı iyi niyet onun yumuşak gücünü çoğu uluslararası anlaşmayı ihlal eden ve zaman zaman BM'yi bile işlevsiz hale getiren ABD'nin yumuşak gücünden ayıran önemli bir özelliktir. Bu anlamda AB içindeki Alman Fransız blokunun ABD'nin başta Irak müdahalesi olmak üzere birkaç defa Amerikan karşıtı tavrı uluslararası ilişkilerde kendini gösterdiği gözlenmiştir.

---

² Makedonya, Karadağ, Sırbistan, Bosna Hersek, Arnavutluk ve Kosova

AB'ye üye devletlerin hepsi demokratik, insan haklarına saygı gösteren, önemli kültürel mirasa ve sivil topluma sahip olduğu iddiasında olan ülkelerdir. Ordusu bulunmayan AB sadece barış gücü ya da eğitim tatbikatları üye ülkelerin katılımı ile askeri gücünü kullanmaktadır, ancak bu dezavantajını sahip olduğu büyük ekonomik ve diplomatik araçlarla tersine de çevirmektedir. "Dünyanın en büyük kalkınma yardımı bütçesine sahip olan AB üçüncü ülkeler ve uluslararası örgütlerle ticaret ve yardım anlaşmaları yapmakta ve delegasyonları ve özel temsilcileri sayesinde diğer ülkeleri diyaloga teşvik etmektedir" (Smith, 2014:105). AB'nin dış yardımları koşula bağlı olup, yardım alacak ülkenin prensip olarak insan hakları ve demokratik ilkelere uyması ve AB'nin ticari düzenlemeleri ile de uyumlu olması gerekmektedir. Eğer söz konusu ülke Birliğin koşullarını sağlayamaz ya da AB o ülkenin politikalarını onaylamazsa bu durumda AB yaptırım uygulamaktadır.

Geleneksel düşünceye göre bir ülkenin dış yardımları veya diplomasinin etkili olabilmesi için o ülkenin askeri güce de sahip olması gerekir, ancak AB büyük bir küresel etkiye sahip sivil bir güçtür. Bu çerçevede AB'nin yumuşak güç anlayışı ve uygulamaları Nye'in orijinal tanımından farklılık arz etmektedir (Smith, 2014). İktisadi bir bütünleşme olarak ortaya çıkan AET-AT-AB'nin yapı olarak gücünü ve etkisini artırma adına bir savunma topluluğu oluşturma çabalarının başlangıçta küçük ülkelerin kaygısı ile sonraları ise mali külfetinin nasıl karşılanacağına cevabının oluşturulamaması nedeniyle hep askıda kaldığı bilinmektedir.

2004 yılında AB Komisyonu, Avrupalı sivil toplum örgütlerinin en fakir, korunmasız ve ötekileştirilmiş bölgelerdeki girişimlerini finansal olarak destekleme kararı almıştır (Kavaliunaite, 2011:241). Üye ülkelerin ve uluslararası bağışta bulunan kişi ve kuruluşların Birliğin yumuşak gücüne çok büyük katkıları vardır.

AB ile ABD arasında yumuşak güç anlayışı ve uygulamasına ilişkin en temel farklılık 2002 yılında ortaya çıkmıştır. Yumuşak güç kavramı Nye tarafından ABD kültürü ve politikalarına atfedilerek ortaya atılmış olsa da, AB'nin politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasında da büyük etkisi olmaktadır. Ancak, ABD ulusal çıkarları söz konusu olduğunda Birleşmiş Milletleri bir kenara bırakarak güç kullanma taraftarı olmasına rağmen, AB yumuşak güç kavramına vurgu yaparak, ABD'nin küresel liderliğine karşı uluslararası sorunların Birleşmiş Milletler bünyesinde ülkelerin katılımı ile çözülmesini savunmaktadır. AB'nin yumuşak güç anlayışı uluslararası krizlerin diplomasi, ticaret ve kalkınma yardımları vasıtasıyla çözülmesine yardımcı olabilmektedir (Kavaliunaite, 2011).

Bu yüzden AB, Avrupa'daki siyasi sorunlara askeri çözüm konusunda pasif kalmayı tercih etmiş nitekim Bosna-Hersek ve Kosova gibi sorunlara müdahaleler ABD'nin inisiyatifi ile ve NATO'yu harekete geçirmesi ile çözülebilmektedir.

AB'nin yumuşak güç anlayışı ve uygulamaları uluslararası sorunların diplomasi ve ticaret ve kalkınma yardımları vasıtasıyla çözülmesi için sosyal eylem programları, sosyal süreçler ve sosyal sistemler gibi sosyal uygulamaların gerçekleştirilmesine dayanmaktadır. "AB'nin yaklaşımına göre bu sosyal uygulamaları diktatörlükler/komünizm ve yoksulluk/korunmasızlık/bazı grupların ötekileştirilmesine karşı gruba ayırmak ve yol açtıkları tehdit ve tehlikeleri yumuşak güç araçları ile önlemek mümkündür" (Kavaliunaite, 2011:242).

AB'nin yumuşak gücü sosyoekonomik yapısından kaynaklanan cazibesi ve dış politikada izlediği yapıcı ve olumlu politikasının sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Ezcümle, AB, ABD'nin aksine, uluslararası sorunların büyük bir kısmının yumuşak önlemlerle yani sosyal uygulamalar ile çözülmesini savunmaktadır. Aslında bu durum AB'nin sert güç uygulama imkanının kısıtlı olmasının da doğal bir sonucudur ve kullanılan yumuşak güç araçları bir yanılla sert politika uygulamasında sıkça yapılan havuç sopa mecazi yaklaşımındaki havuçla ilişkilendirilen unsurlara benzerlik gösterdiği için ne kadar yumuşak güç olduğu da başka bir tartışma konusu olmaya adaydır.

1990'ların başında Merkezi ve Doğu Avrupa'da gerçekleşen politik ve toplumsal olaylar ve dönüşümler nedeniyle Avrupa Ekonomik Topluluğu siyasi şartlara uygunluk ilkesini dış ilişkilerinde uygulamaya başlamış ve Kasım 1991'de ilan edilen insan hakları, demokrasi ve kalkınmayı içeren bildiri ile Topluluğun genişleme politikasının belirgin bir özelliği haline gelmiştir (Bindi, 2012:32).

AB'yi uluslararası sahnede kendine özgü bir aktör yapan şey, diğer ülkeler üzerinde sahip olmayı planladığı etkiler (proaktif dış politika) ile planlamadan sahip olduğu etkiler arasındaki ilişkidir (Casier, 2012). Ekonomik bir dev olarak özellikle komşu ülkeler üzerinde büyük bir etkiye sahip olan Birliğe Avrupa Komşuluk Politikası³ kapsamındaki ülkelerin çoğunun ihracatları toplam ihracatlarının %30'u civarındadır. Böylesi bir ekonomik bağımlılık genellikle söz konusu ülkelere AB'nin standartları ve uygulamalarını kabul etmekten başka bir seçenek bırakmamaktadır. Birliğin sınırları içerisinde sunduğu refah ise komşuları açısından bir cazibe merkezi veya çekim kuvveti olmasına yol açmaktadır. Bununla birlikte, Ortak Dış ve Güvenlik Politikasının yeni oluşturulması ve hükümetler arası karar mekanizmasının zor ve ağır işlemesinden dolayı Birliğin planlanmış etkisinin klasik devletlere göre daha sınırlı kaldığı ve planlanmamış etkisinin ise proaktif politikasından daha fazla olduğu söylenebilir (Casier, 2012).

AB'nin dış politikasının komşuları üzerindeki planlanmamış bir diğer etkisi ise çekim gücüdür (Casier, 2012). Doğu Avrupa'daki komşu ülkeler Birliğin

---

³ European Neighbourhood Policy (ENP) Avrupa Birliği'nin güney ve doğusundaki ülkelerle yürüttüğü ilişkilerde kullandığı enstrümana verilen resmi adlandırma

standartlarını ve uygulamalarını sadece Birliğe ekonomik olarak bağımlı olduklarından değil, aynı zamanda Birliğe üye olma (Kuzey Afrikadaki ülkeler dışında kalanlar) potansiyelinden dolayı benimsemektedirler. Sonuç olarak, AB ile komşu ülkeler arasındaki ilişkinin siyasi destek, iç gündem, siyasi tercihler ve bağımlılık derecesine bağlı olarak değiştiğini söylemek mümkündür (Casier, 2012).

3. İNGİLTERE, ALMANYA, FRANSA, İTALYA ve İSPANYA'NIN YUMUŞAK GÜÇ VE KAMU POLİTİKASI UYGULAMALARI

3.1 ALMANYA

“Berlin Duvarının yıkılmasından sonra ortaya çıkan birleşik ve güçlü Almanya'nın Birliğin doğal ve gayri resmi lideri olabilme potansiyeli söz konusu ülkenin kötü geçmişi düşünüldüğünde özellikle diğer büyük ülkeler Fransa ve İngiltere'yi korkutmuştur” (Kıratlı, 2016:213). Ancak Fransa ve İngiltere'nin bu konudaki endişeleri boşa çıkmış, Almanya bu iki ülkenin hiç düşünmediği kadar AB değer ve normlarına bağlı davranmıştır. “İkinci Dünya Savaşı sonrasında kendini Batılı sistem içinde sivil bir güç olarak konumlandıran Almanya, entegrasyon süreci boyunca, kurumsal yapının ve işbirliğinin insan haklarından silahsızlanmaya kadar geniş bir yelpazedeki alanında Avrupa'nın lokomotifini hareket ettirmiştir” (Kıratlı, 2016:214). Kendini sınırlama olarak tanımlanabilecek bir dış politika belirleyerek silahlar ve güçten bahsetmek yerine insan hakları ve demokrasiyi gündeme taşıyarak diğer ülkelerin nezdindeki olumsuz imajını düzeltmeyi amaçlamıştır. Almanya'nın dış politikası yumuşak gücün kullanımına tam olarak uygundur: “Uzun dönemde güven inşa etmeyi hedefleyen bir dış politika” (Holguin, 2013:8). Bu çerçevede Almanya eğitime büyük önem vererek tüm dünyaya yayılmış çok sayıdaki Alman okulunun pedagojik ve akademik etkileri ile ülkeleri etkilemeye çalışmaktadır. Ayrıca özellikle Latin Amerika ülkelerindeki Alman vakıfları söz konusu ülkelerin siyasi elitleri, iş dünyası, medya, kiliseler, dernekler, akademik kurumları ve okulları ile işbirliği ile eğitimi ve demokrasinin gelişmesini desteklemekte ve karar verici mekanizmaları etkilemeye çalışmaktadır (Holguin, 2013). Alman vakıf ve okullarının eğitim alanındaki faaliyetleri sayesinde Almanya pek çok ülke hükümetini etkileyerek kendi siyasetlerini ve uygulamalarını benimsetmeyi başarmaktadır.

Alman Anayasası Alman ordusunun Birleşmiş Milletler ve NATO operasyonları dışında yurt dışında operasyon yapmasını yasakladığından Almanya sivil ve pasif bir güvenlik politikası izleyerek başlangıçta insani yardım için ülkelere asker göndermekle yetinmiştir (Kıratlı, 2016).

12 Temmuz 1994'te ise Alman ordusunun barışı sağlamak amacıyla gerçekleştirilecek alan dışı operasyonlara katılımına imkân sağlanmasından sonra günümüze kadar Almanya insani yardım amaçlı pek çok uluslararası

operasyona aktif olarak katılmıştır (Kıratlı, 2016:214). Ancak, bütün bu süreç içerisinde Almanya sivil ve barışçı karakterini değiştirmemiş ve insani açıdan gerekli olduğuna inanmadığı sürece askeri operasyonlara katılmayı reddetmiştir. Bu duruma örnek olarak 2003 yılında ABD'nin Irak'a müdahalesine verdiği sert tepki ve 2012'de Fransa ve İngiltere'nin NATO'nun Libya'ya operasyon düzenleme girişimlerine karşı çıkması verilebilir (Kıratlı, 2016:215). AB'ye liderlik edecek kapasiteye sahip olmasına rağmen Almanya sivil kimliği ve sosyo-ekonomik gücü çerçevesinde uluslararası ilişkilerde çok taraflı diplomasiyi tercih etmektedir. Ancak, Birleşmiş Milletler Güvenlik konseyine üye olamaması ve Amerika Birleşik Devletlerinin liderlik ettiği NATO politikaları ile Almanya'nın barışçıl ve sivil politikaları arasındaki uyumsuzluk Almanya'nın her iki örgüte de mesafeli durmasına neden olmaktadır. Almanya'nın diplomasi anlayışı kendi ulusal güvenliği yerine Alman kültürü, eğitimi ve değerlerini temel alan kamu diplomasisine yoğunlaşmaktadır (Holguin, 2013).

Bu çalışmada Almanya'nın yumuşak gücüne örnek olarak dünya futbol şampiyonası gibi devasa bir spor organizasyonuna ev sahipliği yapması ele alınacaktır. Almanya'da gerçekleştirilen 2006 Dünya Futbol Şampiyonasının seçkin spor karşılaşmalarına ev sahipliği yapmanın bir ülkenin ulusal imajının ve ulus markasının geliştirilmesinde kullanılmasının yakın zamanlardaki en güzel örneklerinden biri olduğu ve Nye'in yumuşak güç kavramına uyduğu düşünüldüğünden bu çalışmada incelenmiştir. Almanya'nın kültürel etki sahasına girmeyen ve hatta kolonizasyon sürecinde olmayan ülkelerde bile maçlar esnasında Alman bayraklarının asıldığını şahsen gözlemlemiş ve bunu şaşkınlıkla karşılamış kişiler olarak bu tür spor faaliyetinin insanları nasıl etkileyip tavır aldıklarını görmek yumuşak gücün etkisinin sanılandan fazla olduğunu da şahsen bize muhtelif defalar göstermiştir.

Son otuz senedir siyasetin kendisini spor organizasyonlarında göstermesi, özellikle seçkin spor etkinliklerinin başarısı ve gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelerin bu etkinliklere ev sahipliği yapmakta gösterdikleri kıyasıya rekabet dikkat çekmektedir (Grix ve diğ., 2014:572). Olimpiyatlar veya dünya futbol şampiyonası gibi büyük spor etkinlikleri dünya çapında büyük kitleleri etkisi altına alması ve bu organizasyonları gerçekleştiren hükümetlerin bir yandan uluslararası saygınlık kazanıp bir yandan da kendi kültür ve değerlerini söz konusu etkinlikler boyunca tanıtmalarına imkan vererek uluslararası ilişkilerde son derece etkili ve önemli bir araç haline geldiğinden yumuşak güç ve kamu diplomasisinin alanına girmektedir. Olimpiyatlar sadece spor müsabakaları değil, aynı zamanda evsahipliği yapan ülkelerin cazibesini ve etkisini yani yumuşak gücünü artırmak ve ülkeler ve haklar arasında yakın ilişkiler ve iletişim kurmanın en başarılı yollarından birisidir (Burchell ve diğ., 2015).

İkinci Dünya Savaşından sonra kurulan yeni dünya düzeninde Almanya dış politikasında diğer ülkelerle işbirliği kurarak kendini olumlu olarak tanıtılabilmek için büyük çaba sarf etmektedir (Holguin, 2013). Bu amaçla geçmişten getirdiği kötü şöhretini ve imajını kendine özgü bir strateji ile seçkin spor organizasyonlarının diğer halklar üzerindeki etkisi ile değiştirmeye çalışmıştır. Spor ülkeleri bilgi, dil ve sanat gibi kültürel olarak birbirine bağlayan unsurlar arasında yer almaktadır ve büyük spor etkinlikleri milyarlarca insanın ilgisini günler boyunca aynı şey üzerinde toplayabilmekte, dünyanın her yerinde kendinden bahsettirmekte ve bu nedenle ev sahibi ülkenin kendisini kültürü, siyasi değerleri ve imajıyla göstermesi için mükemmel bir vasıta olmaktadır. Başarılı sporcuların olimpiyatlarda ve dünya futbol şampiyonasında kendi vatandaşlarını gururlandırması ve milli takımlar veya milli sporcuların başarısı genellikle ülkenin kendisiyle bağdaştırıldığı için bu ülkelerin uluslararası arenada saygınlık kazanmasının yanı sıra kamu diplomasisi açısından ülkenin imajına veya markasına katkıda bulunan asıl husus bu büyük spor etkinliğine başarıyla ev sahipliği yapmaktır. Gerek taraftarların/turistlerin güvenliği sağlanarak başarıyla spor etkinliklerinin tamamlanması gerekse de açılış ve kapanış seremonilerindeki etikileyici ve farklı sunumlar diğer ülkelerin nezdinde belirgin ve genelde olumlu bir etki yaratmaktadır.

Nye'a göre ülkelerin gittikçe artan bir şekilde seçkin sporlara yatırım ve seçkin spor organizasyonlarına ev sahipliği yapmaya hevesli olmalarının nedeni dış politikalarında elde etmek istedikleri şeye bu yatırımları vasıtasıyla ulaşmak istemeleridir (Nye, 1990).

Ülkelerin sert gücünü oluşturan askeri ve ekonomik baskı unsurlarını doğal olarak hükümetler kontrolleri altında bullundurduklarından yumuşak gücü anlamak için kültür ve politik değerlere bakmak daha gerçekçi bir yaklaşım olacaktır. Mega spor organizasyonlarında da devletlerin merkezi rolü değişmezken, Olimpiyatlar veya Dünya Kupası çoğunlukla Olimpiyat komiteleri, sporla ilgili ulusal birimler, uluslararası federasyonlar, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ve ulusal/uluslararası medya gibi hükümet dışı yerli ve yabancı aktörlerin katkısına ihtiyaç duymaktadır (Grix ve diğ., 2014). Uluslararası Olimpiyat Komitesi uluslararası ilişkilerde kamu diplomasisi kabiliyetine ve belirli bir ölçüde yumuşak güce sahip bir aktördür (Burchell ve diğ., 2015:423). Olimpiyat Komitesi ve Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA)'nin hükümetlerden bağımsız olduğu için onlar tarafından kontrol edilmeleri ya da yönetilmeleri söz konusu değildir. Başka bir deyişle, devletin askeri güç ve ekonomik baskı ile sağladığı sert gücün aksine yumuşak gücün ortaya çıkması ve yaygınlaşmasında en önemli rolü bireyler ve hükümet dışı organizasyonlar oynamaktadır. Bir kültürel fenomen olarak seçkin sporlar devletler tarafından iç ve dış politikada hedeflerine ulaşmak için kullanılmaktadır. Uluslararası büyük spor etkinliklerinde sporcularının ve milli takımlarının gösterdiği başarı ve gerçekleştirdiği organizasyonun başarısıyla ev sahibi ülkenin değer ve kültürü diğer ülkeler üzerinde bir çekim gücü oluşturmaktadır.

Kamu diplomasisi geleneksel diplomatik kanalları kullanmakta ve genellikle dış politika hedeflerine ulaşmakta kullanılan bir araç olarak görülmekle birlikte, ülkenin markalaşması o ülkenin yurtdışındaki imajının belirlenmesinde bir halkla ilişkiler aracıdır (Grix ve diğ., 2014). İngiltere ve Almanya yumuşak gücün dilini gayet başarılı bir şekilde konuşmaktadırlar. Her iki ülke de ülkelerinin markalaşması ve ulusal imaj çalışmasına kamu diplomasi faaliyetlerinde yer vermektedirler.

Almanya'da hükümet tarafından finanse edilen kuruluşlara Almanya'nın 2006 yılı Dünya Kupasına ev sahipliği etmesini markalaştırma görevi verilmiştir. Almanya'nın dünya kupasında gösterdiği ev sahipliği gibi başarılı örnekler halkların içinde kendine inancı artmış seçkin bir politik kimliğin ve yeniden dirilen vatanseverliğin ortaya çıkmasına, ülkeye gelen turist sayısının artmasına ve ihracat ve yatırımların büyümesine katkıda bulunmuştur (Grix ve diğ., 2014).

Almanya'da bir kamu diplomasisi stratejisi olarak sporu politik olarak ilk kez 1936 Nazi Olimpiyatlarında kullanılmıştır (Grix ve diğerleri, 2014:579). Ardından sosyalist Doğu Almanya sporu uluslararası tanınma ve meşruiyet kazanma aracı olarak kullanmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası döneme gelince silahsızlandırılmış ve barışçıl bir Almanya'nın dünyanın geriye kalan kısmının kafasında yer alan olumsuz imajını değiştirebilmek için yumuşak güçten başka kullanacak bir aracı yoktu. Bu amaçla Alman Akademik Değişim Servisi ve Goethe Enstitüsü gibi akademik ve kültürel değişim kurumlarını tüm dünyada yaygınlaştırarak Alman dili ve kültürünün tanıtılması sağlanmıştı. Almanya'nın ülke imajına katkıda bulunan diğer iki olay ise 1989 yılında Berlin Duvarının yıkılması ve 1990 yılında iki Almanya'nın birleşmesiydi. 2006 Dünya Kupasına başarıyla ev sahipliği yapılmasının ardından ise gerek Alman halkı her tarafı bayraklar ve ülkenin renkleri ile kaplayarak ülkeleri ile duydukları gururu dünyaya göstermişler, gerekse de televizyonları başındaki 26 milyardan fazla toplam kümülatif seyirci (FIFA, 2016) kupayı başından sonuna canlı yayınlı izlemiş ve 4 hafta süren Dünya Kupası süresince Almanya'ya 2 milyon turist gelmiş (Mirror News, 2015) ve tüm bu unsurlar ülke imajının düzeltilmesine katkıda bulunmuştur (Grix ve diğ., 2014). 2006 Dünya Kupasına ev sahipliği yapmak Alman kültürü ve halkının dünyaya tanıtılması için eşi bulunmaz bir fırsat olmuştur.

Yumuşak gücü tanımlama ve etkisini ölçmenin güçlüğüne rağmen, Almanya'nın 2006 Dünya Kupasına yaptığı ev sahipliğinin ne kadar başarılı olduğunu gösteren somut deliller arasında karşılaşmalar sırasında Almanya'ya gelen turist sayısına, kupanın ardından geçen altı yıl sonra dahi gelen turist sayısının fazlalığına ve onunla birlikte havayolu ulaşımı, yiyecek, sinema ve medya sektörlerinde görülen artışa bakmak uygun olacaktır. Almanya'nın düzelen ülke imajının daha iyi bir göstergesi olarak Anholt-GfK Roper Ülke Sıralamasında Almanya 2004'teki yedincilikten 2006'ta ilk sıraya yükselmiş ve 2012'ye kadar ilk sırada kalmıştır (Grix ve diğ., 2014:580).

2006 Dünya Kupasına yapacağı ev sahipliğinde ülkesinin imajını geliştirme stratejisini Almanya iyi planlamış, koordine etmiş ve uygulamıştır. Sadece söz konusu Kupa sırasında değil, öncesi ve sonrasında da Almanya'yı yabancı ülkeler nezdinde cazip gösterebilmek için ulusal ve uluslararası kampanyalar Alman hükümeti tarafından finanse edilerek özel sektörle (Ek-1: "Welcome to Germany: Land of Ideas") ve Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) ve Alman Futbol Federasyonu ile (Ek-2: 'A time to make friends') birlikte başarıyla gerçekleştirilmiştir (Grix ve diğ., 2014:581). Ayrıca, bazı kampanyalar sadece Almanya'yı ve Alman halkını Dünya Kupasını izlemek için gelecek yabancı halklara iyi ev sahipliği yapmaya hazırlamak için düzenlenmiştir. Land of Ideas kampanyası Almanya'nın güvenilir, etkili ve iş odaklı bir ülke olarak zengin ve etkileyici kültüründen faydalanmak amacıyla yürütülmüştür (Nirwandy ve diğ., 2014). Bu kampanyanın yürütülmesi sırasında Almanya'dan bahsedilirken "cazibe/çekim/çekici" sözcüklerinin sık kullanılması Almanya'nın Nye'in yumuşak güç kavramını çok iyi kavrayıp başarıyla kullandığını göstermektedir (Grix ve diğ., 2014).

3.2 İNGİLTERE

AB'nin dört büyük ülkesinden biri ve birliğe yaklaşımı diğer üçünden oldukça farklı olan İngiltere'nin Büyük Britanya İmparatorluğunun çökmesinden sonra dünyadaki büyük güçler arasındaki yerini kaybettiği söylenebilir. Aslında başlangıçtaki isteksizliğine rağmen AET ile başlayan birlik sürecine girmesi de bu güç kaybı ile alakalıdır. İngiltere askeri ve ekonomik etkisi açısından eski görkeminden çok şey kaybetmekle birlikte, ulusal çıkarlarını korumak amacıyla sert ve yumuşak gücünü bir arada kullanmaya devam etmektedir (Bell, 2016:75). Yumuşak gücünü British Council gibi kültür kurumları aracılığıyla kullandığı gibi son zamanlarda ticari diplomasisinin bir unsuru olan büyük ölçekli İngiliz şirketleri sayesinde diğer ülkeler üzerindeki etkisini artırmaktadır: İngiliz kültürü İngiltere'yi diğer uluslar için çekici hale getirmekte, diğer taraftan da İngiliz şirketlerinin sağladığı ticari yayılcılık İngiltere'nin hem ekonomik gücünü artırmakta, hem de menfaatlerini elde etmesini kolaylaştırmaktadır (Bell, 2016). Kültürel ve eğitimsel değişim programları ile kıyaslandığında İngiltere'nin dünyaya yayılan etkisinde ve dış politika hedeflerine ulaşmasında İngiliz şirketlerinin çok daha etkin ve başarılı olduğu söylenebilir.

İngiliz İmparatorluğunun kalıntılarının ekonomik ve kültürel boyutuyla yaşatıldığı *Commonwealth of Nations*⁴ (İngiliz Milletler Topluluğu) etkisi de İngiltere'nin yumuşak gücünde göz ardı edilemeyecek bir yapıdır. 52 ülkenin üye olduğu bu yapı 30 milyon km² lik bir alanda hemen hemen dünya nüfusunun 1/3'ni barındırmaktadır. Merkezi Londra'dır ve başkanı da kraliçe Elizabeth'dir. Bu durum İngiltere'ye yumuşak güç kullanımı için fevkalade uygun bir alan sunmaktadır. Topluluk üyelerinin kendi aralarında oluşturduğu sportif, kültürel

⁴ <http://thecommonwealth.org/member-countries>

ve eğitimle ilgili faaliyetler vardır ki bunların ekonomik çıktıları İngiltere için ciddi oranda katkı sağlamaktadır.

Uluslararası toplumun ABD ve İngiltere'nin Irak'ı işgal etmelerine onay vermemesine rağmen, İngiltere açısından Irak Savaşı İngiltere'nin yumuşak gücüne hizmet eden bir sert güç kullanımı olarak tanımlanabilir. "Irak'ın işgalinin hemen ertesinde koalisyon güçlerinin Irak ekonomisini uluslararası pazarlara açmak için bir dizi reformlara girişmesi sonucunda Irak'ta kurulan sayısız İngiliz şirketinin gerçekleştirdiği yeniden inşa ve güvenliğin sağlanması faaliyetleri İngiltere'nin yumuşak gücünü kullanmasına ve olumlu bir ulusal imaj çizmesine imkan vermiştir "(Bell, 2016:79).

Diğer taraftan, İngiltere'nin yabancı kamuoylarını etkileme ve bu amaçla hareket edecek kurumlar oluşturma politikası çerçevesinde özellikle 1950'lerden 1970'lerin sonuna kadar *British Council* ve *BBC World Service* İngiliz kültürüne katkıda bulunmak ve bu çabaları diğer ülke halkalarına ulaştırılmakta büyük bir rol oynamışlar ve bu nedenle İngiltere'nin yumuşak gücünü oluşturan aktörler arasında yer almışlardır (Martin, 2014:3). Her iki kurum da İngiliz kültürünün yayılmaya değer bir kaynak olduğu ve bu yöndeki çalışmalarının onları takip eden kitleler tarafından takdir edildiği düşüncesi temelinde faaliyet göstermişlerdir. *British Council* kültürel ilişkilere yoğunlaşırken, *BBC World Service* tarafından İngiliz hükümetinin bakış açısıyla ve İngiliz değerleriyle uluslararası haberlerin yorumlanması aynı şekilde İngiltere'nin kültürünün yayılmasını amaçlıyordu. Söz konusu kurumlar siyasi ve ticari kaygılarla hareket ederek özellikle İngiliz dili öğretim programlarının geliştirilmesinde yoğunlaşarak işbirliği yapmışlardı (Martin, 2014). *BBC* bu çerçevede bir yandan komünizm karşıtı propoganda yapar ve İngiliz ihraç ürünlerini desteklerken, bir yandan da İngiliz değerlerini yaymaya çalışıyordu. *British Council* ise çeşitli meslek gruplarını kapsayan ziyaretçi programları, Orta Doğu ve Hindistan'daki eğitim kurumlarına mühendislik ve mesleki eğitim ekipmanı sağlanması, 1952 yılında ilk kez Japonya'ya temsilci göndererek *British Council*'in yurtdışında şubelerinin açılması gibi faaliyetlerle İngiliz kültürünün yayılması için çalışıyordu (Martin, 2014:11).

Bu çalışmada İngiltere'nin yumuşak güç uygulamasına örnek olarak 2012 Londra Olimpiyat Oyunları ele alınmıştır. İngiltere Dış İlişkiler Komitesinin de ifade ettiği gibi İngiltere diğer uluslar tarafından "adil, yenilikçi, çoğulcu, kendine güvenen ve tarz sahibi ama eski moda, hantal, soğuk, küstah ve kibirli" olarak görülmektedir (House of Commons 2005–06, FCO written evidence, para. 20, 2016, içinde Grix ve diğ., 2014). (Ek-3 "FCO Public Diplomacy: The Olympic and Paralympic Games 2012") Bu nedenle İngiltere Dışişleri Bakanlığı daha modern, açık (hoşgörülü, farklı, samimi), coğrafik ve politik olarak bağlantılı (Birleşmiş Milletler ve G20 vasıtasıyla ticaret ve seyahat açısından), yaratıcı ve dinamik bir İngiltere yaratmak istediklerini ifade etmiş (House of Commons 2005–06, FCO written evidence, para.20, 2011, içinde Grix ve diğ., 2014) ve bu

çerçevede 2012 Londra Olimpiyatları İngiltere'nin imajının düzeltilmesi için Bakanlık tarafından fırsat olarak görülmüştür. İngiltere Dışişleri Bakanlığının sporu yumuşak gücünün bir unsuru olarak görmesi İngiltere için çok yeni ve hiç denenmemiş bir girişim olmuştur. İngiltere sporun farklı ekonomik ve sosyal tabakalardan çok geniş bir hedef kitleye ulaşabileceğini ve bu nedenle kamu diplomasisinin bir unsuru olarak kullanabileceğini uzun zaman fark etmemiştir (Grix ve diğ., 2014). Daha önce kamu diplomasisinde sporu kapsamlı ve başarılı olarak kullanıldığı bir deneyimi bulunmadığından İngiltere 2012 Londra Olimpiyatları ve Paralimpik Oyunlarına ev sahipliği stratejisinin başarılı olması için 18 aylık bir hazırlık süreci başlatmış ve gerek ülkede gerekse yurtdışında İngiliz kültürüne ve İngiltere'nin canlı, açık ve modern bir ülke ve birbiriyle bağlantılı dünyada global bir aktarma merkezi olduğuna vurgu yapılması, ekonominin canlandırılması ve İngiliz iş dünyasına hedef ülkelerde ticari imkanların yaratılması ve Olimpiyatların güvenliğini sağlayarak kendi ülkelerin güvenliğini artırmak ve özellikle gençler arasında hoşgörü, ılımlılık ve açık görüşlülüğü pekiştirmek hususları hedeflenmiştir (Grix ve diğ., 2014). Buna göre 2012 Londra Olimpiyatları İngiltere'nin öngördüğü ekonomik hedeflere katkıda bulunacak ve özellikle İngiltere'yi ticaret ve dış yatırımlar açısından cazip hale getirecekti. Görüldüğü üzere, "asıl önemin İngiltere'nin uluslararası ticaret yapma imkânlarının artırılmasına veriliyor olması Almanya'nın aksine İngiltere'nin üstesinden gelmesi gereken olumsuz bir ülke imajına ve kötü bir geçmişe sahip olmamasından kaynaklanıyordu". Olimpiyatların başlamasından önce üç adet Olimpik Büyükelçi belirlendi ve bu kişiler İsrail, Filistin ve Ürdün gibi seçilmiş ülkelere seyahat ettirildi. Ardından köklü bir geçmişi olan Chevening Scholarship'in International Inspiration Programı ile bağlantılı olarak spor alanında lider olan kişilere de verilmesi sağlandı ve 2011-2012 yılında beş sporcuya burs sağlandı (Grix ve diğ., 2014:585).

İngiltere'nin sporu kapsayan kamu diplomasisi stratejisinin özellikle Almanya'nın 2006 Dünya Kupası organizasyonu ile kıyaslanınca mütevazı kalması ve temel olarak International Inspiration ve Sports Relief gibi vakıflardan gelen yardım paraları ile finanse ediliyor olması iki organizasyon arasındaki farklılıklardır. İngiltere dış kamuoyunun Olimpiyatlar üzerindeki ilgisini açılış öncesi gösteriler, açılış töreni ve oyunların sona ermesinden sonra yapılan değerlendirmelerde çekmeyi planlıyordu. Organizasyonun en fazla izlenen kısmı açılış töreni olduğundan İngiltere bu fırsatı İngiltere'nin markasını geliştirmek için kullandı. Açılış töreni sanayi devrimine de ev sahipliği yapmış olan İngiltere'nin tarihçesi, İngiltere'nin sıcak, kozmopolit, yaratıcı ve dış dünyayla bağlantılı olduğunu gösteren pazarlama kısmı ve Ulusal Sağlık Servisi gibi kurumların kutlanmasından oluştu (Grix ve diğ., 2014:588). Gerçekten de, 2012 Londra Olimpiyatları stadyumu dolduran tutkulu taraftarları, caddeleri ve meydanları doldurarak sporu, sanatı ve kültürü bir arada yaşayan insanları ile seneler sonra bile başarısından söz ettirecekti; uluslararası basında yer alan eleştiriler ise olumlu ve İngiltere'nin kültürünün tanıtılmasından memnundu. Hatta The Washington Post (2012); Monty Python, the Eurythmics, Harry Potter, David

Beckham ve son olarak da Paul McCartney gibi İngiliz popüler kültürünü temsil eden ünlü kişilerin ve helikopterden atlayarak stadyuma inen bir “James Bond’un katıldığı açılış töreninin İngiliz kültürünü tam olarak yansıttığını düşünüyordu.

3.3 FRANSA

Birliğin dört büyük ülkesinden bir diğeri olan Fransa ise “hem Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin beş daimi üyesinden biridir, hem de diğer daimi üyeler gibi nükleer güce sahiptir” (Kıratlı, 2016:216). Almanya’nın aksine, Fransa AB’nin temellerinin atılmasında ve tüm entegrasyon süreci boyunca ön planda olmuş ancak hiçbir zaman Almanya’nın sahip olduğu güce ve potansiyele sahip olamamıştır. Fransa’nın ayrıca eski kolonileri olan Afrika ülkeleri ile arasında hala siyasi, ekonomik ve kültürel bağlar bulunmaktadır. Ancak, Almanya’nın İkinci Dünya Savaşından sonra kendi küllerinden yeniden doğarak gerçekleştirdiği ekonomik ve teknolojik mucizeyi Fransa gösterememiş, uluslararası siyasete yön ve şekil verecek şekilde evrilememiştir. Bununla birlikte, Fransa için dış politika öncelikleri ve hedefleri Avrupa’yı ABD’nin etkisinden kurtarabilmek ve AB’nin küresel bir oyuncu ve Fransa’nın da onun lideri olduğu bir ortam yaratabilmektir (Kıratlı, 2016:216).

AB’nin komşuluk politikası çerçevesinde oluşturulan Akdeniz Birliği esasen Fransa’nın önerisiydi ve kendi liderliğini öngörüyordu. Bu şekilde Fransa hem Akdeniz ülkeleri üstündeki etkisini artırarak Almanya’yı AB içerisinde nüfuz ve güç açısından rakipsiz bırakmamayı hem de Birliğe üyeliğine karşı çıktığı Türkiye için farklı bir ortaklık ilişkisi önermeyi amaçlamış ama önerilen Akdeniz Birliği başarıya ulaşmamıştır (Kıratlı, 2016:217).

Fransa’nın uluslararası arenada güçlü olduğu yönler olan yaratıcı tarihi, sanatçıları ve Fransızca’dan faydalanmak üzere diğer ülkelerle kültürel, eğitimsel, bilimsel ve akademik işbirliği kurmakta ve bu amaçla büyükelçiliklerini ve *Fransız Kültür ve Français Alliances* demeklerini kullanmaktadır. Bu amaçla 2011 yılına kadar büyükelçiliklerini sınıflandırmış ve önceliği savunma, kültür, ekonomi, güvenlik, genişletilmiş rolü olan büyükelçilere vermiştir (Lane, 2013).

Fransızca dünyada en yaygın konuşulan dokuzuncu dildir ve dünyada en çok izlenen beşinci televizyon kanalı olan *TV5 Monde* 6000 kablo ağı vasıtasıyla Fransızca’yı küresel olarak 210 milyon eve ulaştırmaktadır (Lane, 2013:97). Fransız dilini dünyada tanıtmak ve yaygınlaştırmak için faaliyet gösteren diğer kurumlar ise *Agence universitaire de la francophonie*, *Assemblée parlementaire de la francophonie* (Frankofon Üniversitesi Ajansı Frankofoni Parlamenterler Meclisi) ve *İskenderiye’deki Sedar Senghor Üniversitesi ile Association internationale des maires francophones* (Frankofon Belediye başkanları Uluslararası Birliği)’dur. Afrika Fransa’nın Fransız dili ve eğitim için en önemli öncelik alanıdır. Buradaki 29 ülke Fransızca’yı resmi dil olarak kabul etmiştir. Bu

ülkelerde *Fransız Kültür ve Alliances Françaises* dernekleri eğitim ve dil alanındaki işbirliği ve bilgi yayma faaliyetlerinde çok önemli rol oynamaktadırlar.

İngiltere örneğindeki *Commonwealth of Nations* tarzı bir yapılandırmayı andıran *La Francophonie* 28 milyon km²'nin üzerinde ve 1 milyardan fazla insanın yaşadığı 57 ülkenin üye olduğu bir yapıdır ve nüfusunun tamamı ya da önemli bir kısmının Fransız dili ve kültürüyle bağlarının olduğu ülkeleri kapsayan bir organizasyondur. Etkinliğini büyük ölçüde tıpkı *Commonwealth* gibi eski Fransız sömürgelerinde sürdüren bu organizasyon İngilizce ile olan dünya dili olma mücadelesini de bu yapı üzerinden yürütmektedir. 19.yüzyılda İngiltere'nin 20. yüzyılda da ABD'nin ekonomik ve siyasi gücüne bağlı olarak uluslararası tek dil olma yolunda ciddi mesafe kateden İngilizcenin bu gücü, en fazla Fransızcanın aleyhine oluşmuştur. Bu yüzden Fransa'nın yumuşak güç politikalarında Fransız dilinin etkinliğini ve yaygınlığını koruyup artırmak ciddi bir yer tutmaktadır.

Ayrıca, Fransa yabancı ülkelerde en fazla okula sahip ülkedir: 130 ülkede 461 lise ve 260.000 öğrencisi bulunmaktadır (Lane, 2013:102). Fransa gelişmekte olan ülkelere eğitim konusunda yardım da vererek Fransızca'yı bir dünya dili yapmak istemektedir.

Afrika ülkelerinin Fransa için arz ettiği önem ise Fransa'nın küresel olarak sahip olmak istediği güç ile yakından ilişkilidir (Milburn, 2009). "Batı ve Merkezi Afrika'daki 1960 yılında bağımsızlıklarını kazanan eski koloni ülkeleri ile tarihi, politik, ekonomik, askeri, kültürel ve güvenlikle ilgili yakın bağları olması ve bölgeye yapılan toplam yardımların %18'ini tek başına gerçekleştirmesi Fransa'nın pek çok açıdan benzersiz bir dış güç olmasını ve Sahra altı Afrika'da önemli bir rol oynamasını sağlamaktadır" (McKesson, 1990:34).

Fransa yirmi dokuz Afrika ülkesine yardım ve teknik yardım anlaşmaları da dâhil olmak üzere geniş bir işbirliği ağı kurmuştur. Bu yirmi dokuz ülkenin yirmisi Frankofon ülkedir. Sahra altı Afrika ülkelerinin Frankofon olmaları Fransa tarafından politik ve kültürel prestij, ekonomik avantaj ve askeri kapasiteye sahip olmak ve muhafaza etmek için kullanılmaktadır (Milburn, 2009). Francophonie Kuruluşu her sene hükümetlerarası toplantılar düzenlemekte ve Fransa bu kuruluşu Fransızca konuşan Afrika ülkeleri ile arasındaki bağlarını güçlendiren bir araç olarak kullanmaktadır (McKesson, 1990). Fransa'nın söz konusu ülkeler üzerindeki etkisi ona aynı zamanda diğer büyük devletlere karşı ekonomik bir üstünlük de sağlamaktadır. Aynı zamanda bu ülkelerin iç ve dış politikaları Fransa'nın etkisinde şekillenmekte ve Fransa'nın güç kazanma ve yabancı ülkeler üstünde nüfuz elde etme arzusu gerçeğe dönüşmektedir.

3.4 İTALYA

Kamu diplomasisi ülkelerin demokrasi, ekonomik istikrar ve güvenliği desteklemek için kullandıkları önemli araçlardan birisidir. Gastro diplomasi ise

kamu diplomasisinin yumuşak gücün kullanımına dayanan bir başka dalı olup, çok güçlü ve sözsüz bir iletişim yöntemidir çünkü bayrak veya milli marşı gibi ulusal kimliği belirleyen unsurlardan birisidir (Nirwandy ve diğ., 2014:327).

Gastro Diplomasi dünyada mutfakları ile öne çıkan ülkelerin yemeklerini kamu diplomasi ile soslayarak diğer ülkeleri ve kültürleri etkilemelerine dayanan etkili bir stratejidir (Nirwandy ve diğ., 2014). Ülkelerin komple mutfaklarını veya ünlü yemeklerini ülke markası olarak kullanmaları kültürel diplomasiye ilişkin kapsamlı bir strateji olup, ülkelerin mutfaklarının dünya çapındaki şöhretini kullandıkları yemek kültürü ve ona eşlik eden turizm sayesinde ekonomilerini güçlendirdikleri bir platform olarak tanımlanabilir. Ülke mutfağının ulusal ve yerel değerlerle bir araya getirilerek sunulması ise söz konusu ülkeyi uluslararası alanda cazibesi ile ön plana çıkarabilmektedir. Ayrıca, eğer söz konusu ülkenin mutfağı sağlıklı veya diet yemekleri ile de ünlüyse turistler bu ülkeye sırf bu nedenden dolayı da gitmek isteyebilirler. Örneğin İtalyan yemekleri Akdeniz Mutfağından sağlıklı ve hafif yemekler de sunduğundan İtalyan mutfağı uluslararası kamoyunda sağlıklı yemeklerine vurgu yaparak kilo kaybetmek isteyen yabancı turistleri ülkesine çekebilir (Ab Karim, 2006).

Tanınmamış yemekleri olan küçük ülkelerin uluslararası prestij kazanmak istemeleri halinde bu stratejiden büyük kazanımlar elde edebilecekleri gibi, Japon, Meksika, Fransa ve İtalya mutfakları gibi farklı ve ulusal bir imza niteliğinde olan mutfaklar diğer ülkelere menşelerini sürekli hatırlatarak dünya çapında ülkelerinin bayrağını taşımaktadırlar: Pizza hiç şüphesiz İtalya markasını dünyanın her yerinde taşımaktadır. Lazanya, spagetti ve risotto diğer dünya çapında ünlü İtalyan menşeli yemeklerdir. Yabancı uluslar tarafından yemek İtalyan kültürü ile bağdaştırıldığı ve İtalyanların yaşam tarzı ile bağlantılandırıldığından yemek ile turizm arasında çok önemli bir bağ kurulmaktadır (Ab Karim, 2006). İtalya ayrıca üzüm bağları ve zeytinciliği ile de ünlü olduğundan yemek turizmi çiftliklere ve şarap imalathanelerine gerçekleştirilen turları da içermekte ve buralarda yiyecek ve içecekleri turistlere tattırılmaktadır. Sahip olduğu tarihi ve kültürel miras ile İtalya'ya giden yabancı turistler İtalyan yemekleri ile birlikte İtalyan'ın kültürünü ve tarihini görme fırsatını bulmaktadırlar. İtalya gastronominin kültürel rolünü geliştirmekte çok başarılıdır ve yemek sektörü İtalyan ekonomisine ve sosyal gelişmesine katkıda bulunan önemli bir sektördür (Ab Karim, 2006). 1986 yılında Carlo Petrini tarafından İtalya'nın Bra şehrinde kurulan ve Fastfood kültürüne karşı bir akım başlatmayı hedefleyen *Slow Food*⁵ hareketinin bu anlamda İtalya'da oluşmuş olması tesadüfi değildir ve İtalyan yemek kültürüne verilen değeri yansıtmaktadır. Hâlihazırda 100 bin'e yakın üyesi ile dünyanın pek çok yerinde faaliyet gösteren bu organizasyonun da İtalyan yumuşak gücüne katkı sağladığını söyleyebiliriz. Sonuç olarak İtalya kaliteli yemek ve şarap ve tarihi,

---

⁵ <http://www.slowfood.com/#>

kültürel ve doğal hazineleri ile diğer uluslar için bir cazibe kaynağı olmasına yol açmıştır.

İtalya'nın yumuşak güç faktörleri arasında sayılması gereken bir kurum da kuşkusuz Vatikandır. Bağımsız bir devlet statüsünde olmakla birlikte İtalya'nın başkenti Roma'nın bir mahallesi gibi (hatta belki daha da ufak) duran bu devletçiğin, konumu itibariyle İtalya'ya ve İtalyan algısına pozitif bir katkı sağladığı düşünülebilir. Sadece Roma adı bile Roma imparatorluğunun merkezi olmuş olan Roma'yı bir marka haline getirmiştir ve İtalyan algısına diğer halklar nezdinde pozitif katkı vermektedir.

3.5 İSPANYA

İspanya'nın turizmle ilgili kullanmış olduğu sloganlar “İspanya farklıdır” ve “Güneşin altındaki herşey” İspanya'nın kültürünü tam olarak ifade eden sloganlar olmuştur (BBC Monitoring European, 2008). İspanyol kültürünün tanıtılması ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla ise ICEX (İspanyol Dış Ticaret Enstitüsü), SEACEX (Yurtdışı Kültürel Faaliyetler Derneği) ve Cervantes Enstitüsü (İspanyol Kültür Merkezi) yabancı ülkelerde faaliyette bulunarak oluşturulan “İspanya” markası İspanya'nın uluslararası imajına hizmet etmektedir (BBC Monitoring European, 2008).

1980'li yıllarda İspanya Dışişleri Bakanı Fernando Moran “İspanya'nın gücü yoktur ama etkisi vardır.” diyerek ülkesinin tarih ve kültürüne atıfta bulunmuştur (BBC Monitoring European, 2008). İspanya'nın dış politikası kamu diplomasisine dayanmaktadır. Özellikle, 1992 yılında gerçekleştirilen iki büyük organizasyon Barcelona Olimpiyatları ve Seville Expo ile İspanya'nın yerel kültürel yaratıcılığı ve başarılı evsahipliği büyük uluslararası etki yaratmış ve İspanya'ya uluslararası itibar kazandırmıştır (Avrupa Konseyi, 2015). İspanya hükümet dışı aktörleri ile birlikte kamu diplomasisini yeni ve geniş bir şekilde yorumlamaya devam etmektedir (BBC Monitoring European, 2008).

Diğer taraftan, Kolombus'un Amerika'yı keşfiyle birlikte İspanyollar tarafından yeni kıtaya götürülen avokado, çikolata, mısır, vanilya ve domates ile İspanya yiyeceklerin küreselleşmesinin başladığı yer olarak tanımlanabilir (De Lera, 2012). Gerçekten de İspanyol mutfağının çok farklı tatları içermesi nedeniyle İspanya gastronomi ve turizm alanlarında da bir marka haline gelmiştir. Örneğin, Endülüs usulü balık kızartması, soğuk domates çorbası Gazpacho, deniz ürünleri yemeği olan ünlü Paella en çok tanınan İspanyol yemeklerinden birkaçıdır.

Tapas (toreo) ise sadece barda içkinin yanında yenilebilen atıştırılabilirler değil İspanyol kültürünün ve hayata bakış açısının yansımasıdır. BM'nin kültürel miras listesine girmiş olan Akdeniz mutfağı ise İspanyol yemeklerine hem lezzetli hem de sağlıklı olma özelliğini onaylar niteliktedir (De Lera, 2012).

ABD, Fransa ve Çin'den sonra turistlerin en çok tercih ettiği ülke olan İspanya 2010 yılında 52.67 milyon turist ağırlamış ve yaklaşık 49 Milyar Euro gelir elde etmiştir (De Lera, 2012:116). Gastronomi İspanya'ya seyahat etmek için önemli nedenlerden birisidir, ayrıca yemek ve gastronomi İspanya'nın ihracatındaki en dinamik sektörlerin arasındadır.

İspanya'nın yumuşak güç faktörlerinden belki de en önemlisi İspanyol dilidir. Aslında tarihsel konseptte *Kastilyano* olarak adlandırılan ve İber yarımadasındaki 10 civarındaki dilden biri olan bugünkü İspanyolca'nın bir dünya dili olmasının altyapısı keşifler dönemi ile başlamıştır. Bu dönemden itibaren bir yandan İber yarımadasındaki etkisini artırırken diğer yandan da sömürge ülkelerindeki tek baskın dil olmuştur. Bugün itibariyle İspanyolca'yı anadil olarak kullananların sayısı İngilizceden bile fazladır ve ağırlıklı Latin Amerika olmak üzere toplamda 500 milyona yakın konuşanı ile en çok konuşulan Avrupa dili olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum İspanya'ya başta İspanyolca'yı anadil olarak kullanan 21 ülke olmak üzere küresel anlamda yumuşak güç kullanımı için geniş bir küresel alan sağlamaktadır.

Bu bağlamda *Instituto Cervantes*⁶ bahsedilmesi gereken bir kurumdur. İngilizlerin *British Council*'i Fransızların *Institut Français*'i ve Almanların *Goethe Institut*'ine benzerlik gösteren kar amacı gütmeyen bu kurum 1991 yılında İspanyol hükümeti tarafından kurulmuştur. İspanyol dili ve kültürünü yaymayı ve öğretmeyi amaçlamakta ve hâlihazırda yirmiden fazla ülkede faaliyet göstermektedir. Yumuşak güç kullanımında resmi dilinin kullanımını artırmanın avantajını gören ve etki sahasını artırmayı düşünen birkaç ülke daha bu tür kurumlar oluşturmuştur ki Türkiye'nin de *Yunus Emre Kültür Merkezleri*⁷ ile 2007 yılından beri bu ülkeler arasında yer aldığını belirtmemiz doğru olur.

4. AB'NİN YUMUŞAK GÜCÜNÜN DİĞER ÜLKELER ÜZERİNDEKİ OLUMLU ETKİSİ

4.1 SIRBİSTAN

AB ile Sırbistan arasındaki ilişkiler Sırbistan'ın Uluslararası Ceza Mahkemesi ile işbirliği yapmayı reddetmesi ve 17 Şubat 2008'de bağımsızlığını ilan eden Kosova'yı tanımamasından dolayı düzelememiştir (Lašas, 2013:903). AB'nin Balkanlar için geliştirdiği Avrupa Perspektifi Birliğe resmen üye olma potansiyeli bulunan Kosova'yı da kapsıyordu, ancak Sırbistan'ın amacı Kosova'yı da topraklarına katarak Birliğe üye olmaktı (Obradovic-Wochnik ve diğ., 2012:1159). Bu durum AB'nin komşularla iyi ilişkiler ve bölgesel işbirliği koşullarına uymuyordu.

⁶ <http://www.cervantes.es/default.htm>

⁷ <http://www.yee.org.tr/>

Sırbistan işe Kosova arasındaki sorunların çözümü için Brüksel ve Belgrad defalarca bir araya gelseler de çözüme 2011 yılında AB'nin Dış Eylem Servisinin katkılarıyla iki taraf arasında başlatılan bir diyalog süreci ile ulaşılmıştır (Economides ve diğ., 2015:1027). Sırbistan ile Kosova arasındaki sorunların çözümüne yönelik gelişmelerin ardından Birlik Sırbistan'ın katılım için gerekli Kopenhag kriterlerini karşıladığını açıklamakla birlikte 2011 yılı içinde açıklanması gereken aday ülke statüsüne ilişkin kararını Şubat 2012'ye kadar geciktirmiş ve Sırbistan'ın Kosova ile yürütmekte olduğu diyalog sürecinde iyi niyet anlaşmalarının imzalanmasından sonraya bırakmıştır (Obradovic-Wochnik ve diğ., 2012:1159).

Ardından, Nisan 2013'te Sırbistan ile Kosova ilişkilerin normalleştirilmesi amacıyla bir anlaşma imzalamış ve bu diplomatik başarı uluslararası arenada yankı uyandırmıştır, çünkü Sırbistan'ın artık Kosova'nın bölünmesini istemediğine ilişkin olumlu bir işaret olduğundan bölgede barışın inşa edilmesi açısından son derece önem atfedilmiştir (Economides ve diğ., 2015:1028). Anlaşmanın ardından hem Sırlar hem de Kosovalılar diğer tarafın AB ile entegrasyonuna engel olmayacaklarını açıklamış ve bu durum da Sırbistan'ın Kosova'nın AB'ye entegrasyonuna karşı çıkmayacağını göstermiştir. Ancak, Sırbistan ile Kosova arasındaki ilişkilerin normalleşmesinin en önemli sonucu ise 21 Ocak 2014'te Sırbistan'ın AB'ye katılım görüşmelerinin açılmış olmasıdır (Economides ve diğ., 2015:1028). Sırbistan'ın Kosova politikasında gerçekleştirdiği bu radikal değişikliğin en muhtemel nedeni AB'nin çekim gücü nedeniyle Birliğin değerleri, standartları ve uygulamaları benimseyerek tüm üyeliğe erişmek arzusudur. Sırbistan için en önemli motivasyon ve teşvik Birliğe tam üyelik hedefinin somut hale gelmesi olmuştur. Avrupa Komisyonu bu durumu "AB'nin gücünün ve tarihten gelen yaraları iyileştirmekteki rolünün en somut kanıtı olduğu" şeklinde tanımlamıştır (Avrupa Komisyonu, 2014).

4.2 İRAN NÜKLEER KRİZİ

AB'nin uluslararası istikrarın sağlanmasına katkıda bulunmak amacıyla nükleer krizin başından beri İran'a karşı izlediği politika ABD'nin İran politikasının aksine yapıcı bir temelde diplomasi ve müzakereler aracılığıyla yürütmek olmuştur. AB İran'ın nükleer programının önlenmesi için uğraşan temel bir aktör olmuş, bununla birlikte AB'nin üç büyük ülkesi olan İngiltere, Almanya ve Fransa 2003 yılında ilk kez İran'a karşı zorlayıcı bir diplomasi yürütmeye karar vermiştir (Sauer, 2007:613). İran açısından bakıldığında ise, bu ülkenin AB üyesi bazı ülkelerle kurmuş olduğu sağlam ilişki ve AB tarafından kabul görme isteği Birliği onun nezdinde uluslararası ortamda sonuca ulaşabilecek bir aktör haline getiriyordu. AB'nin İran politikası zaman zaman ABD ile ilişkisinin etkisi altında kalıyor, ancak ABD ile ilişkisi olmadığından İran sadece Birliği dikkate alıyordu (Avrupa Parlamentosu, 2016). 1992 ile 1997 yılları arasında Ortak Dış ve Güvenlik Politikası İran rejimini AB'nin çıkarlarını ilgilendiren konularda etkileyebilmek için "Kritik Diyalog" olarak bilinen yapıcı bir şekilde çözüm için

çalışmaya başladı (Kaussler, 2012:54). Uluslararası toplum İran'ın nükleer faaliyetlerine ilişkin olarak zaten savaş ve çatışmaların eksik olmadığı bölgede yeni bir askeri çatışmaya yol açmasından ve İran'ın nükleer silahlarının bölgeye ve dünyaya tehlikeli bir örnek teşkil etmesinden korku duyuyordu (Kutchesfahani, 2006).

AB, Ortak Dış ve Güvenlik Politikası çerçevesinde İran'ı diyalog yoluyla etkilemek ve uzun dönemde uluslararası sisteme adapte etmek için, İran'a Amerikan ambargosuna karşı çıkmıştır (Kaussler, 2012). AB'nin İran krizine yaklaşımı İran'ı izole ederek uluslararası istikrar ve güvenliğin sağlamanın mümkün olmadığı şeklindeydi. Avrupa'nın İran ile ekonomik ilişkileri ve Rafsancani'nin göreve gelmesiyle bu ilişkilerin daha da güçlendirilirdirileceği beklentisi AB'nin söz konusu uluslararası krizde devreye girmesine neden olmuştur (Kaussler, 2012:55).

Diğer taraftan, Birliğin üç büyük ülkesi İngiltere, Fransa ve Almanya, ABD'nin 1979'dan itibaren Tahran ile diplomatik ilişkileri kesmesinden sonra ortaya çıkan boşluğu doldurmak için EU-3 diplomatik girişimini Ekim 2003'te başlattılar (Kutchesfahani, 2006:5).

Söz konusu girişim ayrıca Uluslararası Atom Enerjisi Kurumuna da İran ile yaşanan krizde asıl otorite konumunu sağlamış ve Avrupa ülkelerinde dış politikaya duyulan ilgiyi artırmıştır. Ayrıca, "EU-3'ün İran'a ilişkin yürüttüğü nükleer diplomasi olmasa, ABD ve İsrail'in AB'yi Orta Doğu Barış Sürecinde ciddi bir ortak olarak kabul edip ona Gazze ve diğer yerlerde hassas görevler vermeleri mümkün olmayabilirdi" (Kutchesfahani, 2006:5).

Aralık 2006'da Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin uranyum zenginleştirme sürecinde, yeniden işlenmesinde veya nükleer silahların teslim edilme sistemlerinde kullanılan malzeme ve teknolojinin ithalat ve ihracatının yasaklanması kararını AB desteklemiştir (Kaussler, 2012:61).

2012 yılına kadar İran kendisine yönelik yaptırımların sona ermesini ve zenginleşme faaliyetlerine devam etmeyi talep ederken, AB de İran'ı masaya oturtabilmek için tek seçeneği olan cezalandırıcı önlemlere devam etmek zorunda kalmıştır. Sonuç olarak, "ne AB'nin "havauçları" ne de Amerikan "sopası" krizi çözmeye yetmemiş ve İran'ın nükleer programının yol açtığı krizle nasıl başa çıkılacağı hususu uluslararası siyaset yapıcılarının başına bela olmuştur" (Kutchesfahani, 2006:6).

"2012 yılında Obama'nın İran'ın zenginleştirme faaliyetlerine son vermesini şart koşmanın gerçekçi olmadığını fark ederek tutumunu değiştirmesi ve Haziran 2013'te İran'da Hasan Ruhani'nin göreve gelmesi İran'la ilişkilerde bir dönüm noktası olmuştur" (Avrupa Parlamentosu, 2016:6). Ardından Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin beş daimi ülkesi aralarına Almanya'yı da alarak İran ile

Ortak Eylem Planı üzerinde anlaşmaya vardılar. Söz konusu Eylem Planı İran ile müzakerelerin geleceğinin ana hatlarını belirliyor ve İran'ın nükleer programına ilişkin olarak kapsamlı bir anlaşmaya varılmasını öngörüyordu. 1 Temmuz 2015'te ise yoğun müzakereler sonucundan Ortak Kapsamlı Eylem Planı oluşturularak İran'a karşı Birleşmiş Milletler, AB ve ABD tarafından uygulanan yaptırımların anılan ülkenin nükleer programının sona erdirilmesi karşısında 2023 yılında sona erdirilmesi planının aşamalarına yer verilmişti (Avrupa Parlamentosu, 2016:6).

AB bir yandan İran'ın nükleer gücünü kontrol etmeye çalışırken, bir yandan da onu kendisi tarafından formüle edilen hukuk kuralları çerçevesinde anlaşmaya zorlamaya çalışmıştır (Kaussler, 2012). "İran'ın Orta Doğu'da hem stratejik bir aktör hem de AB ve ABD için önemli bir enerji kaynağı arz eden bir ülke olması nedeniyle EU-3'ün diplomatik çabaları da kendi ülkelerinin menfaatini temel almıştır" (Kutchesfahani, 2006:10). Birliğin Komşuluk Politikası kapsamına Orta Doğu ülkeleri de girdiğinden, İran ile ilişkiler coğrafik yakınlık, ekonomik ilişkiler ve Birlik içerisinde yaşayan Orta Doğu kökenli vatandaşlardan dolayı çok önemliydi (Avrupa Parlamentosu, 2016). AB için bölgesel gelişme ve Birliğin gelecekteki enerji kaynağı olma ihtimalinden dolayı da İran gazının geliştirilmesi ve ulaşılabilir olması büyük önem arz ediyordu.

İran'ın yeniden uluslararası sisteme dâhil edilmesinin gerekmesi ve İran'la birbirlerine ekonomik açıdan karşılıklı bağımlı olmaları Birliğin diplomatik yollardan sonuç alamamasına neden olmuş ve İran'a karşı çoğunlukla yumuşak gücünü kullanmıştır. Ayrıca, AB İran'ın uluslararası sistemin dışında olduğunu ve bu sistemin içine çekilmesi gerektiğini de düşünmüştür. "AB'nin belirlediği çok taraflı müzakerelerin temelinde İran, AB ve ABD'nin bir araya gelip sorunları ele alması yer almıştır, çünkü Birlik eğer kendisi bu inisiyatifi ele alarak İran ile sürdürülebilir diyaloga dayanan uzun dönemli bir strateji geliştirmez ise gerek siyasi gerekse ticari olarak yerini Çin, Japonya veya bir başka ülkenin dolduracağını bilmektedir" (Avrupa Parlamentosu, 2016:4).

4.3 TÜRKİYE

"Modern Türkiye'nin kuruluşundan günümüze kadar geçen süreç, doğulu bir İslam imparatorluğundan laik bir ulus devlete dönüşümü ifade eden değişim ve Batılılaşma ile ifade edilebilir" (Joseph, 2012:172). Batılılaşma Türkiye'nin AB'ye katılım hedefi doğrultusunda AB'nin değerlerini, kurallarını ve kurumlarını benimsemeyi içeren Avrupalılaşmaya dönüşmüştür. Eğer günün birinde hedefine ulaşabilirse Türkiye'ye AB içindeki tek Müslüman ülke olacaktır.

Türkiye ile AB'nin ilişkilerindeki dengelere bakıldığında, Türkiye gerek askeri gerekse de ekonomik açıdan vazgeçilmez bir bölgesel aktördür ve AB ise refah, demokrasi ve hukuk kurallarına bağlılığı temsil eden bir cazibe merkezidir. 1963 yılında AB ile Ortaklık Anlaşması (Ankara Anlaşması)'ni imzalayan Türkiye

1987 yılında Birliğe tam üye olmak için başvurmuş ve 1999 yılında da resmen aday ülke statüsünü almıştır (Joseph, 2012:172). 2004 yılında AB üyelik müzakerelerinin başlaması için karşılanması gereken Kopenhag koşullarını açıklamış ve Türkiye bu kriterleri karşılamıştır. Fakat Birlik Türkiye için müzakerelerin tamamlanmasının ardından gelecek adımın ucunu açık bırakarak otomatik olarak katılım olacağı hususuna yer vermemiştir ki bu durum istisnai belki de ayrımcı bir tavır olarak dikkat çekmektedir.

“Türkiye’nin aday ülke statüsünü almasıyla dış politikasının AB’nin dış politikasına yakınlaştırması olarak adlandırılabilir süreç başlamış ve 2003’teki Irak Savaşında ABD ile ortak hareket etmeyi reddetmesinin altında yer alan nedenlerden birisi Birliğin büyük ülkeleri Fransa ve Almanya’nın ABD’nin Irak’a müdahalesine destek vermemeleri olmuştur” (Oğuzlu, 2010:657). Ayrıca, Türkiye’nin dış politikadaki tartışılmaz kırmızı çizgilerinden olan Kıbrıs’la ilgili olarak yumuşaması dış politikasını Avrupa Birliği ile uyumlaştırmaya hazır olduğunu göstermektedir.

“Birliğe aday bir ülke olarak dış politikasını Avrupalılaştırması Türkiye’nin kendi coğrafyası içinde güvenliğini artırmak için artan bölgesel ekonomik, sosyal ve siyasi gücünden ve güçlendirdiği demokratik kurumlarından da kaynaklanan kendine güven duygusu ile AB benzeri güvenlik toplulukları oluşturmak istemiştir” (Oğuzlu, 2010:664).

AB’ye katılım yolundaki Türkiye yapıcı olmak adına Yunanistan ile tarihsel çekişmeleri bir tarafa bırakmış, Annan’ın Kıbrıs Planına destek vermiştir. Sonuç Türkiye’nin bütün iyi niyetli ve ödün verici tavrına rağmen rum tarafının referandumdaki olumsuz yaklaşımı ile statükonun günümüze kadar sürmesine yol açmıştır. Bu noktada önemli olan ve vurgulanması gereken husus Türkiye’nin AB’nin yumuşak güç politikaları ile ödün verici tavırlar almış olmasıdır ki bu da bize baştan beri vurgulamakta olduğumuz AB’nin yumuşak güç uygulamasına ve etkisine uygun bir örnek teşkil etmektedir.

Türkiye’nin Birliğe aday ülke olarak dış politikasını Avrupalılaştırması sonucunda AB’nin öncelik verdiği bölgelerdeki dış politikası ile Türkiye’nin dış politikasının değişen ölçülerde yakınlaştığı söylenebilir, çok güçlü bir yakınlaşma ise Türkiye’nin NATO üyesi olmasından dolayı mümkün görülmemektedir (Joseph, 2012).

Türkiye’nin 2002 ve 2003 Uyum Paketleri AB müktesabatına uyum için önemli değişiklikleri içermiş ve farklı hükümetler tarafından gerçekleştirilmelerine rağmen Türkiye’nin AB’ye katılma isteğini ve kararlılığını göstermiş olup şu ana kadar kat ettiği mesafeye bakıldığında AB’nin cazibesinin Türkiye’nin pek çok iç düzenlemesini AB müktesabatına uygun hale getirmesini sağladığı görülmektedir (Cohen, 2011).

Türkiye on sene içerisinde AB'nin tam üyelik kriterlerini karşılamakta önemli bir ilerleme sağlamış, modern bir ekonomi için gerekli adımları atmış, konuşma ve inanma özgürlüklerinde gelişmeler sağlanmış, azınlıkların hakları daha çok korunmaya başlanmış, işkencenin önlenmesi için gerekli önlemler alınmış, eğitim sistemi geliştirilmiş, ordunun hükümet üzerindeki etkisi ortadan kaldırılmış ve demokrasinin kalitesi artırılmıştır" (Cohen, 2011:127) Türkiye'nin tam üyelik için attığı adımların hepsi başarılı olmasa ya da kısa vadede olumlu etkisini görmese bile bazı kesimlerde yakın gelecekte bu sürecin Türkiye'deki yaşam kalitesini yükselteceği düşünülmektedir. AB'ye yakın zamanda tam üyelik ihtimali belirdiğinde Türk kamuoyu reformların gerçekleştirilmesini desteklemiş, ancak AB'nin bazı büyük üyelerinin Türkiye'ye tam üyelik yerine özel statü veya imtiyazlı ortaklık verilmesi veya üyelik hedefinin hep ötelenmesinden kaynaklanan AB hedefinin uzaklaştığı dönemlerde ise hükümete verilen destek azalmış ve reformlar yavaşlamıştır. AB gelecekte Türkiye'nin Birliğe üye olmasını resmi olarak reddederse demokratik reformlarla sağlanan mevcut durum eski haline dönebilir, hatta daha kötüsü Batı dünyasından ümidini kesen Türkiye daha da güçlenen aşırılıkçıların kontrolü altında kalabilir (Phillips, 2004:1).

AB'ye tam üyelik hedefi Türkiye'nin politikalarını da değiştirmesi için çok güçlü bir motivasyondur. Birlik şu ana kadar Türkiye'den hiçbir aday ülkeden istemediği kadar kriterin karşılanmasını talep etmiş, bununla beraber her aday ülkeye verilen üyelik müzakerelerinin ne zaman sonuçlanacağına dair tarih Türkiye'ye verilmemiştir. Esasen yıllardır AB Türkiye'ye demokratik kurumlarını geliştirip güçlendirmesi için baskı yapan temel aktördür, ancak bu baskının Türkiye'nin iç dinamiklerinden gelmesi onun daha güçlü, daha demokratik ve istikrarlı bir ülke olmasını sağlayabilir (Cohen, 2011). "Son 10 yıl içinde hem Türkiye hem de Brüksel'de pek çok şey değişmiş olmasına rağmen, Türkiye ile AB'nin sertlik ile empati ve yumuşak güç ile sert güç arasında hassas bir denge tutturmaları gereklidir" (Volten, 2016:91). AB için uzun vadede en büyük zorluk İslam'ı da içine alan farklı dinler ve farklı kültürlerle dayanan bir dünya görüşü geliştirebilmek ve ülkeler arasındaki ilişkilerin gittikçe birbirine bağımlı hale geldiği günümüzde bütünlüğünü farklılıklarının üzerine inşa etmeyi başarıp başaramayacağı hususudur (Phillips, 2012). Aslında bu değerlendirme ve analizler AB'nin yüksek değerlerini hedef göstererek Türkiye'yi kendi çizgisinde tutma ve siyasi yönlendirmeleri için yumuşak gücünü kullandığını da düşündürmektedir. Karmaşık ve çok bileşenli bu ilişkiler silsilesinde ki gelgitler AB Türkiye ilişkilerini tamamen farklı bir yere de oturtmaktadır. Yine de işin bu yanı farklı bir çalışmanın konusunu oluşturacağından burada fazla değinilmeyecektir. Vurgulanan ve dikkate alınması gereken husus AB'nin yumuşak güç unsurlarını Türkiye ile ilişkilerinde oldukça fazla şekilde kullanmış olduğudur.

4.4 UKRAYNA-RUSYA GAZ KRİZİ

Enerji kaynakları her zaman için Avrupa'da savaşlara neden olmuş ve bu nedenle AB'nin temelleri Avrupa ülkelerinin kömür ve çelik kaynaklarına ilişkin işbirliği üzerine oturtulmuştur (Alkan, 2015). "Enerji güvenliği AB'nin günümüzde karşılaştığı en büyük siyasi engellerden birisidir" (Goldthau ve diğ., 2015:942). Bu çerçevede, 2014 yılında Rusya ile Ukrayna arasında yaşanan krize AB en başından itibaren müdahil olmuş ve gerektiğinde baskı da kullanmıştır. AB'nin söz konusu krizi yönetmekte ne ölçüde başarılı olduğu tartışılabilir ancak bu krizde Birlik Kosova ve Bosna Hersek'teki hatasına düşmemiş ve bir kenara çekilmemiştir. Kuşkusuz bunda Bosna Hersek ve Ukrayna'ya bakış açısı farklılığı ve Polonya faktörü göz ardı edilmemelidir.

"AB ihtiyaç duyduğu petrolün % 35'ini, doğalgazın ise %30'unu Rusya'dan ithal etmektedir ki, Avrasya coğrafyasının istikrarı bu anlamda Avrupalı devletler için yaşamsal bir değer taşımaktadır" (Alkan, 2015:221-222). 2014'teki Ukrayna krizi 2009 yılında Avrupa için gereken gazın %80'i Ukrayna üzerinden geçmek zorunda kaldığında yaşanan krizin acılarını Avrupa'ya tekrar yaşattırıştır (Schubert ve diğ., 2014:2). 2009'daki krizde pek çok Avrupa ülkesine iki hafta boyunca gaz gitmemiştir.

Kuzey Akımı boru hatları şu anda Rusya'dan Almanya'ya ulaşmakta ve bu durum Ukrayna'dan Avrupa ülkelerine gelen yıllık gaz miktarını önemli ölçüde azaltmaktadır. AB Rusya'nın gaz ve petrolüne bağımlıyken, Rusya da enerji gelirlerine bağımlı durumdadır. Kısa veya orta dönemde AB'nin Rus gazı ve petrolüne bağımlılığı devam etse de, Birlik büyük ve istikrarlı bir alternatif bulduğu anda Rusya'nın hiç de iyi durumda olmayan ekonomisi AB'ye muhtaç olacaktır (Schubert ve diğ., 2014).

Ayrıca, enerji güvenliği AB için bir ulusal güvenlik konusudur (Alkan, 2015). Bu nedenle, Birlik söz konusu krizde ortaya çıkan Euromaidan, Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesi ve Malezya Havayollarına ait yolcu uçağının düşürülmesi ve Rus askerlerinin Ukrayna topraklarına girmesi hadiselerine gerekli karşılığı verebilmek için tutumunu yeniden değiştirmiştir. Kırım'ın ilhak edilmesi ve Rusya'nın Ukrayna ile gaz konusunda daha önce de yaşadığı ihtilaflar AB'nin enerji açısından bağımlı olduğu doğu transit hattının Birlik için ne kadar riskli olabileceğini göstermektedir (Goldthau ve diğ., 2015). İkinci Dünya Savaşından sonra ilk kez bir ülkeye AB ile ilişkilerini güçlendirdiği için saldırılmıştır. Gene de, AB Rusya'ya yaptırım uygulanması hususunda konsensüs oluşturmak için zamana ihtiyacı olduğunu belirtmiş ve başlangıçta ABD'ye kıyasla daha ılımlı önlemler uygulamayı tercih etmiştir (Goldthau ve diğ., 2015).

Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesi, bir yolcu uçağının düşürülmesi ve yaptığı propagandalar Almanya'nın ekonomik yaptırımlar için Birlik içinde önderlik

yapmasına ve diğer üye ülkeleri de etkileyerek anılan krize karşı tüm üye devletlerin Birlikte birlikle aynı fikirde olmasına yol açmıştır.

SONUÇ

Kamu diplomasisi ülkelerin diğer ülkelerdeki halkları etkilemeyi hedefleyen her türlü iletişim aracını ve stratejisini kapsamakta olup, uluslararası ilişkilerde yeni bir kavram değildir. Melissen'e göre "Kamu diplomasisini yeni şişedeki eski şarap olarak görmek mümkündür" : Ülke imajı oluşturma, propaganda ve ulus markalama faaliyetleri neredeyse diplomasinin kendisi kadar eskidir" (Melissen, 2005:3). Ülkelerin askeri veya ekonomik güç kullanmak yerine diğer ülkelerdeki yabancı kamuoyunun ve kanaat önderlerinin desteğini alabilmek amacıyla gerçekleştirdiği kamu diplomasisi yumuşak gücün en önemli unsurlarından birisidir. Yumuşak güç ise ülkelerin kültürüne, değerlerine veya politikalarına dayanmaktadır ve bir ülkeye yumuşak gücü veren diğer ülkelerin o ülkede kendileri için ulaşmaları gereken çekim veya manyetizma gibi bir güç bulmalarıdır (Volten, 2016). "AB genellikle sivil ya da yumuşak güç olarak tanımlanmaktadır: ekonomik bir dev ama askeri açıdan bir cüce" (Goldthau ve diğ., 2015:242). AB'nin sert güç kullanma kabiliyetinin sınırlı olmasının nedeni Birliğin sert güç araçlarına yani güçlü bir orduya, sağlam bir bütçeye ve şirketleri üzerinde doğrudan kontrole sahip olmamasıdır. Ancak, Birlik 17.3 trilyon US\$'lık ekonomisi ve dünyanın en büyük tek marketine sahip olmasının getirdiği cazibe ile önemli ve etkili bir yumuşak güce sahiptir ve aynı zamanda kural koyucu bir uluslararası güçtür (Goldthau ve diğ., 2015:242). Bu çerçevede, Birliğin yumuşak gücü dünyadaki büyük şirketlerin Birliğin kurallarını kabul ederek Avrupa tek pazarına girmelerine ve benzer şekilde de komşu ülkelerin Birliğin değer, norm ve standartlarını gönüllü olarak benimseyerek Birliğin bir parçası olmaya çalışmalarına neden olmaktadır. AB hem bölgesel hem de küresel hedeflerine ulaşmak için kural koyucu mekanizması olan Avrupa Komisyonundan faydalanmaktadır (Goldthau ve diğ., 2015).

Bununla birlikte, devasa ekonomisine ve istisnai yapısına rağmen, AB uzun yıllar uluslararası politikada iddialı olmamış ya da olamamış ve diğer küresel oyuncuların arkasında kalmayı tercih etmiştir (Kıratlı, 2016:221). Ancak, Berlin Duvarı'nın yıkılmasından sonra Avrupa kıtasında meydana gelen radikal değişiklikler, terörizm, Orta Doğu'da yaşanan mezhep ve petrol savaşları gibi uluslararası problemlerden dolayı Avrupa Birliği Soğuk Savaş'ın bitişinin ardından Avrupa'nın ortasında cereyan eden trajik olaylar ile uluslararası arenadaki Irak Savaşı, Arap Baharı ve Suriye iç savaşı gibi krizlerin yanı sıra Birliğin içindeki ekonomik açıdan güçsüz ülkelerin Birliğin bütünlüğüne verdiği zararlar sonucunda Birlik hem bölgesel hem de küresel kural belirleyici bir aktör olmak için daha aktif bir dış politika izlemeye başlamıştır.

AB'nin temel aldığı norm ve standartlar diğer ülkeleri olumlu olarak etkilemekte ve en nihayetinde bunların gerek Birlik içerisinde gerekse Birliğe aday ülkelerde

yarattığı olumlu sonuçlara şahit olduklarından nasıl davranmaları gerektiğini öğrenmekte ve Birliğin tam müktesebatını (*acquis communautaire*) benimsemelerine yol açmaktadır (Ferreira-Pereira, 2012). AB'nin ekonomi, finans ve ticarete gösterdiği başarı üçüncü ülkeler üzerinde önemli bir çekim gücü oluşturmakta ve bu da Birliğin o ülkeler üzerinde ödül veya cezaya yol açacak şekilde kontrol sahibi olmasına yol açmaktadır. "AB'nin kendi norm ve standartlarına uyum sağlamayı beceremeyen ülkelere "sopa"yı ceza olarak, "havuçları" ise uyumlu davranmayı beceren ülkelere ödül olarak çok geniş ekonomik ve bürokratik araçlarıyla uygulayabiliyor olması onu kendine özgü bir imparatorluk (emperyal güç) haline getirmektedir" (Ferreira-Pereira, 2012:299).

AB kendi sorumluluk alanını küresel olarak barışı inşa etmek olarak tanımlamaktadır. Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası ile ortak eyleme geçebilmek için gerekli geniş sivil ve askeri kapasiteye ulaştığından, yumuşak güç ile sert güçü kombine ederek demokrasiyi teşvik etmek, hukuka uygunluğu ve insan haklarına saygıyı korumak ve sınırlarının ötesindeki ihtilafları çözmek istemektedir (Ferreira-Pereira, 2012). AB'nin küresel bir güç olarak Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası çerçevesinde amaçlarına ulaşabilmesi çekim merkezi olarak üçüncü ülkelere dolaylı olarak ya da onların kendisine uyum sağlamasını sağlayarak mümkün olabilir. Başka bir deyişle, AB'nin diğer ülkeler üzerinde sahip olduğu güç onun sadece örnek alınacak demokratik, insan haklarına saygılı ve hukuk kurallarına bağlı olması değil, ayrıca diğerlerinin ilgisini üstüne çekerek kendi değer, standart ve normlarına uygun davranmalarını sağlayabilmesidir (Ferreira-Pereira, 2012).

Ortak Dış ve Güvenlik politikası Birliğin dünyadaki çıkarlarını koruyabilmesi için kullanabileceği tek araçtır (Trombetta, 2012). Şüphesiz, Birliğe Doğu ve Merkezi Avrupa ülkelerinin katılımı Avrupa'daki gelir ve zenginliğin tekrar dağıtılmasını sağlamıştır. Hırvatistan'ın 2013'te Birliğe katılması ise tüm Batı Balkanların tam üyeliği için önemli bir adımdır çünkü Balkanlar demokrasinin yerleşmesi ile ilgili siyasi sorunlar yaşamaya devam etmektedir, ayrıca hala bölgesel çekişmeler bölgesel işbirliğine de engel olmaktadır (Trombetta, 2012:52). Bu çerçevede, sadece ekonomik nedenlerden dolayı değil, aynı zamanda demokrasi, güvenlik, istikrarın da bölgeye gelebilmesi için AB'nin desteği çok önemlidir. Demokratik reformlar Balkanlar'daki milliyetçilik ve etnik gerginlikten kaynaklanan istikrarsızlığın ortadan kaldırılması için en etkili yol olarak görülmektedir. Bu açıdan yaklaşıldığında, Sırbistan'ın AB kriterlerini karşılamak için ekonomik ve siyasi reformlar öngören bir program hazırlamış olması hem çok anlamlı hem de diğer Balkan ülkelerine örnek teşkil edecek timsaldedir (Trombetta, 2012). Sırbistan'ın bu reformlar için gerekli iç desteğe ulaşmış olması da başarılı sonuçlar almasına neden olmaktadır. Örneğin, AB'nin vize politikasını değiştirmesinden dolayı Sırbistan halkı arasında AB'ye katılımı destekleyenlerin sayısında ciddi bir artış olmuştur. Bu örnek Türk kamuoyundaki AB taraftarlığının son yıllarda azalmasına da uygun bir örnek teşkil edebilir.

Diğer taraftan, Bosna Hersek ve Arnavutluk gibi daha zor bir geçiş sürecinden geçen ülkeler için de AB perspektifi büyük reformların gerçekleşmesini kolaylaştıran unsur olmaktadır. Türkiye'ye gelince, bölgesel istikrar, enerji güvenliği ve adalet, özgürlük ve güvenlik alanlarında AB'nin stratejik bir ortağıdır. AB'ye tam üyelik perspektifinden güç alan Türkiye ülke Birliğe katılım için azimle üstüne düşen sorumlulukları yerine getirmiş ve son zamanlara kadar büyük ilerleme kaydetmiştir. Bu nedenle, Türkiye'nin AB'ye üye olmaya giden yoldan kopmaması için Birliğin motive ve teşvik edici olması gereklidir. Yaşanan bütün olumsuzluklara ve Avrupa kamuoyunun olumsuz ve Türkiye karşıtı tavrına rağmen AB yetkililerinin Türkiye'nin AB'den kopmaması için çaba gösteriyor olması da belki bu yüzdendir. Türkiye'nin tam üye olması Birliğe canlılık ve hareket getireceği düşünülmektedir ve bu her iki tarafta da dile getirilmektedir. Ayrıca, tam üyelik sadece Türkiye'nin modernizasyonuna katkıda bulunmakla kalmayacak, aynı zamanda Akdeniz bölgesinde istikrara olumlu bir etkide bulunacaktır. Türkiye'nin Kafkasya, Merkezi Asya ve Orta Doğu'da sahip olduğu tarihi ve kültürel bağlar ve ilişkiler AB Ortak Dış ve Güvenlik Politikasını da güçlendirecektir (Trombetta, 2012)

AB ekonomik gücünü siyasi etkisinin ve genel olarak yumuşak gücünün artması için kullanmakta ve AB'nin ticaret politikası sadece ekonomik çıkarlarını elde etmekte değil, aynı zamanda kendi değerlerini ve normlarını yaymak ve güvenlik, insan hakları, iklim değişikliği, yoksulluğun azaltılması, terörizmle mücadele ve bölgesel istikrar gibi küresel sorunların çözümünde söz sahibi olmak için kullanmaktadır. Ukrayna krizi ve Kırım'ın Rusya tarafından ilhakı sonrası tavrı AB'nin bu konudak etkinlik çabasını net bir şekilde göz önüne sermektedir. Rusya'yla ilişkilere gelince, AB'nin Rusya'ya ilişkin tavır ve tutumlarında süreklilik ve bütünlük sağlanması için uzun dönemli bir strateji gerekmektedir. Enerji şu anda ve gelecekteki işbirlikleri için ana konulardan birisidir, ancak uluslararası güvenliği tehdit eden durumlara ilişkin olarak AB'nin Rusya'yı da içine alacak ve sorumluluğu paylaşılacak bir gündem oluşturması gereklidir. Bunun sağlanması konusunda ise henüz ortak bir irade ve politika belirlemiş değildir.

Diğer taraftan, 1992 yılından bu yana AB, İran ile ilişkilerini yapıcı bir şekilde devreye girme şeklinde yürütmüştür. AB bu şekilde hem diplomatlarıyla müzakerelerden sonuç almaya çalışmış, hem de ABD'nin İran'a yönelik askeri güç kullanmasını önlemiştir. AB yumuşak gücünü kullanarak İran'ın uluslararası sistemin kurallarını kabul etmesini, özellikle insan hakları ve güvenlik konularında bir tehdit olarak algılanacak şekilde davranmaktan vazgeçirmeye çalışmıştır (Kaussler, 2012). Bu şekilde İran'ın üzerindeki Amerikan baskısı AB'nin aracılığıyla dengelenmiş ve İran ile Birliğin ilişkileri bozulmamıştır.

Sonuç olarak, AB, ekonomik gücünü tek pazarının büyüklüğünden almakta ve sert güce dayanmayan mekanizmalar aracılığıyla işlemekte, ancak menfaat

alanına giren hedeflere kural koyucu ve yaptırım uygulayıcı gücünü şart tuttuğu koşullar ve topraklarını aşan etkisi vasıtasıyla göstermektedir (Goldhau ve diğ., 2015).

KAYNAKÇA

AB KARİM, Shahrin (2006), "Culinary Tourism as Destination Attraction: An Emprical Examination of the Destination's Food Image and Information Sources", Doctorate Thesis, Proquest Dissertations and Thesis, Proquest Dissertations Publishing,

<http://search.proquest.com.ezproxy.bu.edu/docview/304945685/> Erişim Tarihi: 05.11.2016

ALKAN, Mustafa Nail (2015), "Avrupa Birliği Enerji Güvenliği ve Ukrayna Meselesi", Karadeniz Araştırmaları, Kış 2015, Sayı 44, s. 215-227.

Avrupa Komisyonu (2014), "Enlargement Strategy and Main Challenges 2013-2014/* COM/2013/0700 final */", <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52013DC0700>, erişim tarihi 01.11.2016.

Avrupa Konseyi (2015), "Spain/ 3.4 International Cultural Co-operation", Compendium Cultural Policies and Trends in Europe, <http://www.culturalpolicies.net/web/spain.php?aid=342>, Erişim Tarihi 18.11.2016

Avrupa Parlamentosu (2016), "An EU Strategy for Relations with Iran After the Nuclear Deal", Directorate General for External Policies, Policy Department.

BBC Monitoring European, 4 Kasım 2008, "Spain Using "Public Diplomacy" to Gain International Prestige-Pundit", BBC Worlwide Limited, http://search.proquest.com.ezproxy.bu.edu/docview/459498844?accountid=9676&rfr_id=info%3Aaxri%2Fsid%3Aprimo, Erişim Tarihi 20.11.2016

BELL, Emma (2016), "Soft Power and Corporate Imperialism: Maintaining British Influence", Institute of Race Relations, Vol. 57(4): 75-86

BİNDİ, Federiga (2012), "European Union Foreign Policy: A Historical Overview", The Foreign Policy of the European Union: Assessing the Europe's Role in the World, 2nd Edition, Editörler: Federiga Bindi ve Irina Angelescu, The Foreign Policy of the European Union, Brookings Institution Press. (2012), <http://www.jstor.org/stable/10.7864/j.ctt12618t.23>

BURCHELL, Kenzie, Ben O'Loughlin, Marie Gillespie ve Eva Nieto McAvoy (2015), "Soft Power and Its Audiences: Tweeting the Olympics From London 2012 to Sochi 2014", Participations Journal of Audience and Reception Studies, Vol. 12, Issue 1, May 2015.

CASSIER, Tom (2012), "European Neighborhood Policy: Living up to Regional Ambitions?", *The Foreign Policy of the European Union: Assessing the Europe's Role in the World*, 2nd Edition, Editörler: Federiga Bindi ve Irina Angelescu, Brookings Institution Press. (2012), <http://www.jstor.org/stable/10.7864/j.ctt12618t.23>

COHEN, Matthew S. (2011), "Turkey and the EU: European Soft Power and How It Has Impacted Turkey", Master Thesis, Harvard University.

DE LERA, Ruiz (2012), "Gastronomy As a Key Factor in Branding Spain", in OECD, *Food and the Tourism Experience: The OECD-Korea Workshop*, OECD Publishing, Paris.

ECONOMIDES, Spyros ve James Ker-Lindsay (2015), "Pre-Accession Europeanization: The Case of Serbia and Kosovo", *Journal of Common Market Studies*, 2015, Volume 53, No.5, pp. 1027-1044.

EUR-Lex, (2010), "Treaty Establishing the European Economic Community, EEC Treaty - original text (non-consolidated version)", <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3Axy0023>, Accessed 14.11.2016

FERREIRA-Pereira, Laura (2012), "The European Union as a Model Power: Spreading Peace, Democracy, and Human Rights in the Wider World", *The Foreign Policy of the European Union: Assessing Europe's Role in the World*, 2nd Edition, Editörler: Federiga Bindi ve Irina Angelescu, Brookings Institution Press., <http://www.jstor.org/stable/10.7864/j.ctt12618t.23>, Erişim Tarihi 12.11.2016

GOLDTHAU, Andreas ve Nick Sitter (2015), "Soft Power with a Hard Edge: EU Policy Tools and Energy Security", *Review of International Political Economy*, 22:5, 941-965, Taylor & Francis.

GRİX, Jonathan ve Barrie Houlihan (2014), "Sports Mega-Events as Part of a Nation's Soft Power Strategy: The Cases of Germany (2006) and the UK (2012)", *The British Journal of Politics and International Relations*, Political Studies Association, BJPIR: 2014, Vol 16, 572-596.

HOLGUÍN, Juan Carlos (2013), "German 'Soft Power': From the Fall of the Wall to the 2006 World Cup", Master Thesis, Georgetown University, Washington DC.

JOSEPH, Joseph S. (2012), "EU Enlargement: The Challenge and Promise of Turkey", *The Foreign Policy of the European Union: Assessing the EU's Role in the World*, Editörler: Federiga Bindi ve Irina Angelescu, *The Foreign Policy of*

the European Union, Brookings Institution Press. (2012), <http://www.jstor.org/stable/10.7864/j.ctt12618t.23>

KAUSSLER, Bernd (2012), "From Engagement to Containment: EU-Iran Relations and the Nuclear Programme", 1992-2011, *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, Vol. 14, No. 1, March 2012, pp. 53-76.

KAVALIUNAİTE, Sigita (2011), "Comparative Analysis of Concepts "Soft Security" and "Soft Power" in EU Legislation", *Viesoj, Politika ir Administravimas*, Vol. 10(2), http://search.proquest.com.ezproxy.bu.edu/docview/1426128409?accountid=9676&rfr_id=info%3Aaxri%2Fsid%3Aprimo#, Erişim Tarihi: 19.11.2016

KIRATLI, Osman Sabri (2016), "Avrupa Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası ve Üç Büyükler: Almanya, Fransa ve İngiltere", *Akademik İncelemeler Dergisi*, Cilt:11, Sayı:1, Yıl:2016 (207-224)

KODAKCI, Devrim. (2004), *Avrupa Birliği Genel Sekreterliği Uzmanlık Tezi*, http://www.ab.gov.tr/files/Uzmanlik%20Tezleri/devrim_kodakci.pdf, Erişim tarihi 03.10.2016.

KUTCHESFAHANI, Sara (2006), "Iran's Nuclear Challenge and European Diplomacy", *EPC Issue Paper*, No. 46, March 2006.

LANE, Philippe (2013), "French Scientific and Cultural Diplomacy", *Liverpool University Press*, <http://www.jstor.org.ezproxy.bu.edu/stable/j.ctt5vjg4z>, Erişim Tarihi: 20.11.2016

LAŞAS, Ainius (2013), "Legacies of Srebrenica: The Dutch Factor in EU-Serbian Relations", *Political Psychology*, Vol. 34, No. 6, 2013

MCKESSON, John A. (1990), "France and Africa: Today and Tomorrow", *French Politics and Society*, Vol. 8, No. 1, Berghahn Books, 16, Erişim Tarihi 07.12.2016

MARTİN, Nat (2014), "Cultural Value of the British Council and BBC World Service: a Comparative Examination of Annual Reports, 1952-1978", <http://www.open.ac.uk/researchprojects/diasporas/sites/www.open.ac.uk/researchprojects.diasporas/files/BC%20%26%20BBCWS%20Annual%20Reports.%201952-78.pdf>, Erişim Tarihi 21.11.2016

MELİSSEN, Jan (2005), "The New Public Diplomacy: Between Theory and Practise", *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*, Editör Jan Melissen, *Studies in Diplomacy and International Relations*, Palgrave,

<http://ebookcentral.proquest.com.ezproxy.bu.edu/lib/bu/reader.action?docID=285636>, Erişim Tarihi 10.11.2016.

MİLBURN, Sarah S. (2009), "Power, Patronage and Presence: How France Preserved Its Influence in the Former Afrique Equatoriale Française, 1960-1995", Proquest Dissertation and Theses, Proquest Dissertations Publishing, <http://search.proquest.com.ezproxy.bu.edu/docview/304993382/>, Erişim Tarihi 07.12.2016

MIRROR News, (20.07.2015), "FIFA World Cup 2014 leads to record number of foreign visitors to Brazil", <http://www.mirror.co.uk/news/world-news/fifa-world-cup-2014-leads-6106072>, Erişim Tarihi 10.11.2016

NİRWANDY, Noor ve Ahmad Azran Awang (2014), "Conceptualizing Public Diplomacy Social Convention Culinary: Engaging Gastro Diplomacy Warfare for Economic Branding", *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 130 (2014), 325-332

NYE, Joseph S. (1990), "Soft Power". *Foreign Policy*, No. 80, Twentieth Anniversary (Autumn, 1990), pp. 153-171, Washingtonpost.Newsweek Interactive, LLC.

NYE, Joseph S. (2008), 'Public diplomacy and soft power', *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 616, Public Diplomacy in a Changing World (Mar., 2008), pp. 94-109, Sage Publications, Inc.

NYE, Joseph S. (2009), "Get Smart: Combining Hard and Soft Power", *Foreign Affairs*, Vol. 88, No. 4 (July/August 2009), pp. 160-163, Council on Foreign Relations, <http://www.jstor.org/stable/20699631>, Erişim tarihi 05.10.2016.

OBRADOVIĆ-Wochnik, Jelena ve Alexander Wochnik (2012), "Europeanising the 'Kosovo Question': Serbia's Policies in the Context of EU Integration", *West European Politics*, 35:5, 1158-1181.

OĞUZLU, Tarık (2010), "Turkey and Europeanization of Foreign Policy?", *Political Science Quarterly*, Winter 2010/2011, Vol.125(4), pp.657-0_8

OKTAY, Emel (2012), "NATO'nun Dönüşümü ve Kamu Diplomasisi'nin Artan Rolü", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 9, Sayı 34 (Yaz 2012), s. 125-149.

PHİLLİPS, David L (2004), "Turkey's Dreams of Accession", *Foreign Affairs*, 1 September 2004, Vol.83(5), pp.86-97.

SAUER, Tom (2007), "Coercive Diplomacy by the EU: The Iranian Nuclear Weapons Crisis", *Third World Quarterly*, Vol. 28, No.3, pp 613-633.

SCHUBERT, Samuel R., Johannes Pollak ve Elina Brutschin (2014), "Two Futures: EU-Russia Relations in the Context of Ukraine", *Eur J Futures Res* (2014) 2:52, Springer.

SMİTH, Karen E. (2014), "Is the European Union's Soft Power in Decline?", *Current History*, Vol 113(761), pp. 104-109, http://search.proquest.com.ezproxy.bu.edu/docview/1506937903?accountid=9676&rfr_id=info%3Aaxri%2Fsid%3Aprimo, Erişim Tarihi 19.11.2016.

SMİTH, Mitchell P. (2006), "Soft Power Rising: Romantic Europe in the Service of Practical Europe", *World Literature Today*, Vol. 80, No. 1 (Jan. - Feb., 2006), pp. 20-23, Board of Regents of the University of Oklahoma.

ŞENER, Bülent (2014), "Dış Politikada Yumuşak Güç Olgusu", *Politik-Sosyal-Kültürel Araştırmalar Merkezi*, 21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, <http://www.21yyte.org/tr/arastirma/politik-sosyal-kulturel-arastirmalar-merkezi/2014/02/10/7423/dis-politikada-yumusak-guc-olgusu>, Erişim Tarihi 18.11.2016.

The Washington Post, 27.07.2012, "London Olympics Opening Ceremonies full of sentiment and cheekiness", https://www.washingtonpost.com/lifestyle/style/london-olympics-opening-ceremonies-full-of-sentiment-and-cheekiness/2012/07/27/gJQA5by4EX_story.html?utm_term=.7344f579b212, Erişim Tarihi 13.11.2016

TROMBETTA, Raffaella (2012), "The Making of EU Foreign Policy-Does Lisbon Matter? A View from Within", Editörler: Federiga Bindi ve Irina Angelescu, *The Foreign Policy of the European Union*, Brookings Institution Press. (2012), <http://www.jstor.org/stable/10.7864/j.ctt12618t.23>

RİUS Uldemolins, Joaquim, ve Mariano Martin Zamorano (2015), "Spain's nation BrandingProject Marca Espana and Its Cultural Policy: The Economic and Political Instrumentalization of a Homogeneous and Simplified Cultural Image", *International Journal of Cultural Policy*, Vol. 21, No.1, pp. 20-40

VOLTEN, Peter (2016), "Hard Power versus Soft Power or a Balance Between the Two?", *All Azimuth* Vol.5, No.2, July 2016, 91-94

YILMAZ, S. (2008), "Avrupa Birliği ve Postmodern Jeopolitik", *Avrupa Birliği Araştırmaları Merkezi*, Erişim tarihi 03.10.2016.

Ek1:

<https://drive.google.com/open?id=0B5KCRSGCUKkpbmJLT2pMUWpQbFU>

Ek2:

<https://drive.google.com/open?id=0B5KCRSGCUKkpc1I5d3dNLWplcWs>

Ek3:

<https://drive.google.com/open?id=0B5KCRSGCUKkpV0FBTE5PME1kTzQ>

